

בעזה"ש"ה

קונטרס

טעם זקנים

שיחות התחזקות בעבודת השם
ע"ד הסלולה של
רביה"ק מורדור"ן מברסלב זי"ע
מאת הרה"ח ר' לוי יצחק בענרער ז"ל

מתוכל בספורי עובדות
מאנ"ש מדורות הקודמים

קונטרס

קב"ה

יו"ל: ח' אלול ה'תשפ"ג לפ"ק

מכון

טעם
זקנים

שירותו של
רבי לוי יצחק בנדר ז"ל

תוכן השיעור

זיי האבן וואס צו טאנצן...

וויסן אז עס פעלט

"לְגַלְגֵּל עֲצָמוֹ בְּכָל מִינֵי רֶפֶשׁ וְטִיט"

"בְּאִשֶּׁר יַחְמֹל אִישׁ עַל בְּנוֹ הָעֶבֶד אֹתוֹ"

תפילה דעקט אויף

וואס שרייסטו?!

"לחיים, מיר זאלן תשובה טוהן!"

ריטשקעס טרערן האבן זיך געגאסן...

"אין תורה כתורת ארץ ישראל"

"בֶּזֶז לְדַבֵּר יִחָבֵל לוֹ"

"הָיָה רַק כָּלוּ טוֹב בְּלִי שׁוֹם צַד קִפְדָּה וְכַעַס כָּלֵל"

"לְחֻזוֹת בְּנֵעַם ה'"

די גניבה 'כל נדרי' ביינאכט

נישט יענעם צעביילן...

אויפגעדעקט דער העלמה

"ער שיסט שוין פולווער!"...

איך וועל אויספירן מיט מיינע בעלי בתים

"כִּי יִרְבֶּה לְסֻלּוֹחַ"

"ועכשיו" - די רגע!

ניתן להאזין לכל השיחות שי"ל על ידינו:

בקו 'מערכת ברסלב'

ארה"ק: 02.560.7387

ארה"ב: 646.585.2985

ענגלאנד: 0330.390.0487

בעלגיע: 03.808.1775

לשמיעת השיעור המצו"ב יש להקיש:

#2.1.2.1.1 ואח"כ #125

הערות והארות מתקבלות בחפץ

לב, נא להתקשר אל:

יוסף מענדל האס

מאנסי ארה"ב

1-845-200-0443

(ארה"ק: 072-257-3456)

כל הזכויות שמורות

לקבלת הקונטרס וכן ההקלטה (MP3)

של השיעור, יש לפנות דרך

האימייל:

Rlyb148@Gmail.Com

כדי ליטול חלק בהוצאות העתקת

הטייפס ולהדפיסם, וכמו כן כדי

לקבל את הקונטרסים דרך הדואר

(בכל שבועיים) במחיר חודשי של \$15

יש להתקשר:

(+1) 845-323-9216

פרשת תרומה (ח"א)

שנת תשל"ו

(מייפ מס' 138 #)

זיי האבן וואס צו טאנצן...

(חסרה ההתחלה; מספר זכרונות מראש השנה שלו באומן בתחילת התקרבותו:) ...מען איז געקומען צו פארן, די גאנצע גאס איז געווען פול מיט קארעטעס, מען האט נישט געקענט צוגיין צום שול. למשל, אז מארגן איז ערב ראש השנה, איז היינט אין דער צייט - א צוויי דריי שעה פאר מנחה, געווען די גאנצע גאס שווארץ...

די שמחה וואס איז געווען ביים אנקומען, מען האט זיך ארומגעכאפט, מען האט זיך געקושט, די "ברכת שהחיינו" וואס מען האט געמאכט, עס איז געווען ממש אזא מין שמחה - געוואלדיג!

(ר' חיים שלמה ראטענבערג: מען האט געמאכט "שהחיינו'ם"? רוב האבן געמאכט "שהחיינו'ם"! "מחיה מתים" - שוין נישט אלע. עס איז שוין דארטן דא חילוקים ווען יא און ווען נישט.)

איך געדענק, רבי מרדכי סאקאלאווער^א איז געווען אויף ראש השנה תרע"ה, [אלע זענען געווען, א גאנצער וואגאן איז אנגעקומען פון פוילן פון עפעס ארום הונדערט מענטשן - און נאך מער]. (עמדיתי משתומם:) 'דאס איז א רב?!' עס האט זיך

^א עיין שו"ע או"ח סי' רכ"ה, סעי' א', ובנו"כ שם.

^ב ה"ה הרה"ח ר' מרדכי מנחם נפתלי ב"ר יחזקאל האלבערשטאט הי"ד. גאון אדיר ומו"צ דעיר סוקולוב. קיבל את סמיכתו מהגאון ר' יושע בער מבריסק. הראשון באנשי פוילן להתקרב לדעת רביז"ל. (נתקרב ע"י שראה את עבודתו של ר' נחום שוסטער). נפטר מרעב בגלות סיביר ט"ו בשבט תש"ב.

גארנישט געשפירט אז דאס איז דער סאקאלאווער רב - געטאנצט און געשפרונגען!
 עס איז געווען ביי מיר דאס ערשטער ראש השנה, (וחשבתי לעצמי:) 'רבנו של עולם,
 וואו בין איך דא אין דער וועלט? וואס טוהט זיך דא?! עס איז עפעס א גן עדן, עס
 איז גארנישט אין דער וועלט, די שמחה מיט די חדוה, עס איז גארנישט קיין שמחה
 וואס האט א גבול, דאס איז א שמחה אָן קיין גבול! וואו-וואס? ברידער פרייען זיך
 דען אזוי?!

עס איז אלעמאל אנגעקומען נייע מענטשן, האב איך אלץ געפרעגט - ווער איז
 'דער', ווער איז 'דער'? - (ענו לי על אחד:) 'דער' איז א רב - רבי מרדכי סאקאלאווער!
 - ער טאנצט און שפרינגט...

זיי (- העולם) פרעגן דאך, 'פארוואס טאנצט איר אלע טאג?' זאג איך אים:
 "מסתמא אז זיי טאנצן האבן זיי וואס צו טאנצן; פארוואס טאנצט איר נישט?
 אז איר טאנצט נישט - האט איר נישט וואס צו טאנצן! אז זיי טאנצן - האבן זיי
 יא פארוואס צו טאנצן! א סימן - אז זיי טאנצן!"...

פארוואס טאנצט איר נישט? איר האט נישט וואס צו טאנצן! זיי האבן יא וואס
 צו טאנצן - טאנצן זיי יא!

זיי האבן וואס צו טאנצן!

וויסן אז עס פעלט

דער רבי גיט אריין אז מען זאל וויסן אז עס פעלט - עס פעלט און מען דארף
 שרייען. זיי ווייסן נישט אינגאנצן אז עס פעלט - עס פעלט זיי גארנישט... (נדמה להם):
 זיי וועלן קומען אהינצו 'אנשים שלימים', מען וועט זיי גארנישט פרעגן, מען וועט זיי
 אנטקעגן גיין און אנטקעגן טאנצן מיט א שמחה, "צדיק בא", ממש אזוי ווי עפעס א
 הויכע נשמה וואס די פמליא של מעלה גייט אים אנטקעגן... - זיי מאלן זיך אויס אז
 זיי זענען אויך אזוי - וואס פעלט זיי?!...

דאס אליין איז דאך א מתנה פון דעם רבי'ן, אז מען ווייסט אז עס פעלט, מען ווייסט אז עס פעלט, "ראה מספן כמוני", "מכף רגל ועד ראש אין בו מתם"^ג, זיי ווייסן גארנישט וואספארא ווערטער דאס איז - דאס איז א מתנה פון דעם רבי'ן!

נו, מען דארף דערויף דאנקען השי"ת. דאס אליין וואס דער רבי האט אונז אריינגעשיינט אז מען זאל וויסן אז עס פעלט, נישט נאר אז עס פעלט, נאר "אין בי מתום מכף רגל ועד ראש" - מען גיט א קוק - דאס איז נישט גאנץ, דאס איז נישט גאנץ, "ראה מסוכן כמוני".

איך האב געזעהן אידן פון עטליכע אין אכצייג יאר, אידן יראים ושלמים, ממש קדושים, זיי האבן אזוי געשריגן אויפן ציון הקדוש: "ראה מסוכן כמוני" - ממש אזוי ווי דער גרעסטער בעל עבירה! - דאס איז א מתנה פון דעם רבי'ן אז מען זאל דאס קענען!

"לְגַלְגַּל עֲצָמוֹ בְּכָל מִינֵי רָפֶשׁ וְטִיט"

(ר' חיים שלמה: דער רבי זאגט אז מען דארף מפרש זיין בלשון אשכנז וואס מען לערנט^ד -) ווייל דאס אליין וואס מען רעדט ארויס, דאס הייסט שוין: "וְהוּא מְחַלֵּל מִפְּשָׁעָנוּ"^ה.

(ר' חיים שלמה: וואס איז פשט? דער צדיק האט יסורים פון דעם?) אוודאי.

(ר' חיים שלמה: איך דארף מאכן יסורים פארן צדיק?) דאס ענין וואס דער אויבערשטער לאזט זיך אראפ און ער איז זיך מלביש מיט הכנעה פאר אונז, דאס איז דאך א מין

^ג ישע'י א, ו.

^ד ליקוטי מוהר"ן סי' קי"ח, וז"ל ש"ע"פ קיצור ליקו"מ): כְּשֶׁלֹּמֶד, טוֹב לְפָרֶשׁ הַדָּבָר בְּלִשׁוֹן שְׁמַכִּין, וְהוּא טוֹבָה לְהַעֲוֹלָם ... וְכִמּוֹ שְׁמַשִּׁיחַ סָבִיל מִרְעִין עֲבוּר כָּל יִשְׂרָאֵל לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם, כִּמּוֹ כֵּן כָּל צָדִיק הַדּוֹר הוּא סוֹבֵל יְסוּרִים בְּשָׁבִיל כָּלל יִשְׂרָאֵל לְהַקֵּל מַעֲלֵיהֶם, גַּם מֵה שְׂאִין אָנוּ זֹכִים לְהַשִּׁיג הַדְּבָרִים שֶׁל חֲדוּשֵׁי תוֹרָה שֶׁל הַצָּדִיק כְּמוֹת שֶׁהֵם כִּמּוֹ שִׁינְאוּ מִפִּי הַצָּדִיק בְּגִבְהֵי מְרוֹמִים, וְכִּי צְרִיכִים לְפָרֶשׁ לָנוּ בְּדֶרֶךְ חַל בְּלִשׁוֹן אֲשֶׁכֶּנּוּ אוֹ כִּיּוֹצֵא בּוֹ בְּלִשׁוֹן חַל שְׂרָגִילִין לְדַבֵּר בּוֹ, זֶהוּ גַם כֵּן בַּחֲנִינֵת: "וְהוּא מְחַלֵּל מִפְּשָׁעֵינוּ" (ישע'יהו נג, ה) בַּחֲנִינֵת דָּאֲתַעֲבֹד חַל בְּגִינִיָּהוּ (זֶהר־הַקָּדוֹשׁ כִּי תִצָּא ר"פ). וְזֶה גַם כֵּן אֶצֶל הַצָּדִיק בַּחֲנִינֵת סָבִיל מִרְעִין לְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל.

^ה ישע'י נג, ה.

קטנות לטובת העולם. דער אור אין-סוף איז זיך מלביש אין דער 'מחשבה דיבור ומעשה' פון יעדן איינעם.¹

דער תירוץ איז, דער רבי זאגט אין תורה ה' אין דעם אנדערן חלק - א ראש השנה'דיגע תורה, אז דער צדיק לאזט זיך אריין אין 'רפש וטיט' צוליב א נחת רוח אפילו פאר א מנהג.² דעמאלט טאקע איז דער רבי געפאלן ביי תשליך דארטן.³ אבער בפשטות ווערט געבראכט, דער צדיק מיט זיינע השגות אלקות וואס ער האט - ער איז דאך אזוי דבוק אינעם אויבערשטן, מען קען דאך גארנישט משער זיין ווי ער איז מטייל אין די היכלות למעלה. ממילא, אז ער וויל א טובה טוהן א מענטשן, מוז ער זיך אריינלאזן אין דעם צינור אריין וואו ער איז, ער מוז זיך ממש אריינלאזן אין זיינע נארישקייטן, ער מוז דאך נאר א טראכט געבן ביי וואס דער מענטש האלט, וואס (דערמיט) לאזט ער זיך שוין אריין אין זיין צינור.⁴

¹ עיין ליקוטי מוהר"ן סי' נ"ד, אות ב': וְכָל יוֹם יֵשׁ בּוֹ מַחֲשָׁבָה דְּבוּר וּמַעֲשֶׂה, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִצְמָצֵם אֱלֻקוֹתוֹ מֵאֵין סוּף עַד אֵין תְּכֵלֶת. עַד נִקְדַּת הַמֶּרְכָּז שֶׁל עוֹלָם הַגִּשְׁמִי שְׁעוֹמֵד עָלָיו, וּמִזְמִין לוֹ לְכָל אָדָם מַחֲשָׁבָה דְּבוּר וּמַעֲשֶׂה, לְפִי הַיּוֹם וּלְפִי הָאָדָם וּלְפִי הַמָּקוֹם. וּמַלְבִּישׁ לוֹ בְּזֹאת הַמַּחֲשָׁבָה דְּבוּר וּמַעֲשֶׂה שְׁמִזְמִין לוֹ רִמְזִים כְּדִי לִקְרֹבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ. גַּם עֵיין שם סי' נ"ו, אות ג': וְהַתּוֹרָה הִיא הַחֵיווּת שֶׁל כָּל דָּבָר, נִמְצָא שְׁבָכָל הַדְּבָרִים, וּבְכָל הַמַּחֲשָׁבוֹת, אֶפְלוּ מַחֲשָׁבָה דְּבוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁל עֲבֵרָה, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, יֵשׁ שָׁם גַּם כֵּן הַתְּלַבְּשׁוֹת הַתּוֹרָה, אֵף שֶׁהוּא בְּהֶעֱלֵם וּבְצִמְצוּם גָּדוֹל, בְּבַחֲיַנַּת הַסִּתְרוֹת.

² עיין שם אות ט"ו: אֶפְלוּ מִי שֵׁישׁ לוֹ מִחַ גְּדוֹל בְּאֵמֶת, כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְאִיזָה עֲבוֹדָה, הוּא צָרִיף לְהַשְׁלִיף כָּל הַחֲכָמוֹת וְלַעֲסֹק בְּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּפִשְׁטוּת. וְצָרִיף אֶפְלוּ לְהַתְנַהֵּג וְלַעֲשׂוֹת דְּבָרִים, שֶׁנֶּרְאָה כְּמַשְׁגָּע בְּשִׁבִּיל עֲבוֹדַת הַשֵּׁם, בְּבַחֲיַנַּת (מְשָׁלִי ה'): "בְּאַהֲבָתָה תִּשְׁגָּה תְּמִיד", שֶׁבְּשִׁבִּיל אֶהְבֵּת הַשֵּׁם צָרִיכִין לַעֲשׂוֹת דְּבָרִים הַנֶּרְאִין כְּשֶׁגֻּעוֹן, כְּדִי לַעֲשׂוֹת מִצְוֹתָיו וְרָצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי צָרִיכִין לְהַתְגַּלְגֵּל בְּכָל מִינֵי רֶפֶשׁ וְטִיט בְּשִׁבִּיל עֲבוֹדַת הַשֵּׁם וּמִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וְלֹא דוֹקָא מִצְוָה מִמֶּשׁ, אֲלֹא כָּל דָּבָר שֵׁישׁ בּוֹ רָצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִקְרָא מִצְוָה. כִּי יֵשׁ תִּרְי"ג מִצְוֹת, וְאֵלּוּ הַתִּרְי"ג מִצְוֹת יֵשׁ לָהֶם עֲנָפִים רַבִּים, וְכָל דָּבָר שֵׁישׁ בּוֹ רָצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שְׁעוֹשִׁין בּוֹ נַחַת לְאַבִּיו שְׁבַשְׁמִים, הוּא בְּחִינַת מִצְוָה, וְצָרִיף לְגַלְגֵּל עֲצָמוֹ בְּכָל מִינֵי רֶפֶשׁ וְטִיט, כְּדִי לַעֲשׂוֹת אִיזָה רָצוֹן וְנַחַת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

³ עיין חיי מוהר"ן אות מ"א.

⁴ עיין ליקוטי הלכות הל' ראש חודש ה"ו, אות כ': וְהֵכֵל בְּכַח הַצַּדִּיק הָאֵמֶת שֶׁהוֹרִיד אֶת עֲצָמוֹ כָּל כֶּף וְגַלְגַּל אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל מִינֵי רֶפֶשׁ וְטִיט בְּשִׁבִּיל רָצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, דְּהִינּוּ שְׁעֵסֶק עִם בְּנֵי אָדָם הַמְטַנְפִּים וּמְלַכְלָכִים מֵאֵד בְּמַעֲשֵׂיהֶם, רַחֲמָנָא לְצֻלָּן, וְכִמּוֹ שְׁאֵמֶר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וּרְבֵנוּ זְכָרוֹנוּ לְבִרְכָּה עַל עֲצָמוֹ, וְאֵינִי יָדִי מְלַכְלַכַּת בָּדָם וּבְשִׁפְרִי וּבְשִׁלְיָא כְּדִי וְכו'. גַּם עֵיין שם בהל' נזיקין ה"ה, אות ט': וְעַקֵּר הַרְפֵּשׁ

א דאקטער מוז דאך זעהן וואספארא חולאת דער חולה האט. איז אין דער רגע וואס ער לאזט זיך אריין נאר טראכטן וואו ער איז, דאס איז פאר אים א געוואלדיגע 'רפּש וטיט'. אזוי איז ער דאך מטייל אין די היכלות פון אויבן, אבער דער אויבערשטער האט א נחת רוח אז ער היילט יענעם אויס, מוז ער אים באטראכטן, מוז ער זיך אראפלאזן צו דעם חולה. עס איז דאך א געוואלד צו מאכן א נחת רוח פארן אויבערשטן!

”כַּאֲשֶׁר יַחְמַל אִישׁ עַל בְּנוֹ הָעֶבֶד אֹתוֹ”

זאגט דער רבי דארטן טאקע: ”וְחַמְלָתִי עֲלֵיהֶם כַּאֲשֶׁר יַחְמַל אִישׁ עַל בְּנוֹ הָעֶבֶד אֹתוֹ”, אז דאס האט אפילו משה רבינו בחייו נישט משיג געווען. משה רבינו איז געווען ביים אויבערשטן א 'בן', "בני אתה". זאגט דער רבי, עס איז דא אזעלכע זאכן וואס א 'בן' קען נאך נישט משיג זיין. אפילו דער 'בן' איז דאך א 'מחפש בגנוי

והטיט שמשליף עצמו לשם בשביל ה' יתברך הוא מה שמוריד את עצמו ומשליף את עצמו בעמקי תהומות שהם מקומות הנמוכים והמלכלכים מאד של אלו שנפלו לשם בעונותיהם ותאוותיהם הרעות שזהו עקר בחינת נפילת המשפט עד התהום. והצדיק בגדל רחמנותו על צער השכינה וישראל הוא משליף עצמו לשם כדי להעלות הנפשות הנפולות משם מעמקי תהומות תחתיות, שזהו עקר בחינת רפּש וטיט שמשליף הצדיק עצמו לשם בשביל ה' יתברך.

'ליקוטי מוהר"ן שם: כי יש בחינת בן, שהוא מחפש בגנוי דמלכא, כמו בן (עין זהר בהר קי"א:), ויש בחינת עבד, שאין לו רק לעשות עבודתו שנתנו לו, ואסור לו לשאל שום טעם וחקירה על עבודתו, כי הוא מחזיב רק לעשות את שלו, דהיינו עבודתו שנתנו לו לעשות. אבל יש בן, שהוא אוהב כל כף את אביו, עד שמחמת האהבה הוא עושה מעשה עבד, מה שעבד פשוט צריך לעשות, והולך וקופץ בתוך הסוללות הגדולה (שקורין פאסי), בתוך קשרי המלחמה, ומגלגל עצמו בכל מיני רפּש וטיט כדי לעשות נחת רוח לאביו, מה שאפלו עבד פשוט לא היה עושה עבודות כאלו, ואזי כשאביו רואה אהבתו החזקה כל כך, עד שמשליף עצמו לעבדות גמור בשביל אהבתו, אזי הוא מגלה לו גם מה שאין נמסר אפלו לבן, כי אפלו הבן, שהוא מחפש בגנוי דמלכא, אף על פי כן יש מקומות שגם הבן אסור לפנס לשם, הינו שיש השגות, שגם הבן אינו משיג אותם, אבל על ידי שהבן מסלק כל חכמתו ומשליף עצמו לעבדות כנ"ל, על ידי זה אביו מרחם עליו ומגלה לו מה שאינו נמסר אפלו לבן, הינו שנתגלה לו בחינת 'צדיק ורע לו, רשע וטוב לו', שגם משה בחייו לא השיג זאת. וזהו בחינת (מלאכי ג): וְחַמְלָתִי עֲלֵיהֶם כַּאֲשֶׁר יַחְמַל אִישׁ עַל בְּנוֹ הָעֶבֶד אֹתוֹ. 'העבד אתו' דיקא, הינו בחינת בן שמשליף עצמו לעבדות, שמסלק כל חכמתו ועושה מעשה עבד, וזהו: בְּנוֹ הָעֶבֶד אֹתוֹ, הינו בן שעושה מעשה עבד כנ"ל, על ידי זה: וְחַמְלָתִי עֲלֵיוֹ, כי על ידי זה השם יתברך מרחם עליו, מחמת שרואה אהבתו חזקה כל כך.

דמלכא', ער קען גיין וואו ער וויל, פונדעסטוועגן איז פארט דא אזעלכע ערטער וואס דער 'בן' קען אויך נישט גיין. - דאס איז אז ער איז א 'בן' אליין.

אבער אז ער איז א 'בן' און אן 'עבד', "כאשר יחמול איש על בנו 'העובד' אותו" - ער איז א בן און ער טוהט אזעלכע זאכן וואס א פראסטער 'עבד' דארף טוהן, האט דער אויבערשטער אזוי רחמנות (אז ער איז משיג) וואס אפילו משה בחייו האט נישט משיג געווען. אפילו משה, דער 'בן' אליין, קען נישט קומען. אבער 'ער' קען יא קומען. פארוואס? ווייל ער איז 'בן' 'העובד' אותו.

דאס איז אויך דאס אייגענע, אז דער צדיק לאזט זיך אריין אין אזעלכע מיני ערטער, איז ער ממש אן עבד, כאטש ער אליין איז דאך א 'בן', ער איז דאך א 'מחפש בגנויא דמלכא'.

דער רבי זאגט אין תורה ע"ח - "ואתחנן": 'מען קען גארנישט משער זיין דעם תענוג פון א 'מחפש בגנויא דמלכא'!. דעם תענוג דערפון דאס קען מען גארנישט משער זיין, דאס איז אזא מין סארט תענוג וואס מען קען זיך דאס גארנישט אויסמאלן, "ומעלה זו אי אפשר לשער במח!"

און ער לאזט דאס אפ און גייט אריין צום גענעראל ארויסנעמען דעם ארעמאן'ס ווייב - דארטן ביי די 'אבי אבות הטומאה' - א געוואלד וואס דארטן טוהט זיך אפ, די צלמים מיט - - ארויסצונעמען א נשמה פון דארט!²

אז דער אויבערשטער זעהט אז אינ'אמת'ן איז ער א 'בן' און (עס כל זה) ווארפט ער זיך אריין אין אזעלכע מיני ערטער, איז אפילו וואס 'משה בחייו לא השיג', איז ער אויך משיג!

¹ ליקוטי מוהר"ן תניינא, וזל"ש: ובפרט מי שזוכה לגנויא דמלכא, ומעלה זו אי אפשר לשער במח.

² ע"פ מעשה י"ב מבערגיר ועני בספה"ק סיפורי מעשיות.

תפילה דעקט אויף

דאס איז אינגאנצן דעם רבי'נס זאך. דעם רבי'נס גרויסקייט איז דאך נישט משער צו זיין, אבער דער רבי לאזט זיך אראפ צו יעדן איינעם, יעדן איינעם איז ער מודיע, 'זאלסטו וויסן - דו ביסט טאקע (אן ערליכער איד), אבער דו זאלסט וויסן אז דו דארפסט שרייען און שרייען! "מבטן שאול שועתי"² - דו דארפסט שרייען צום אויבערשטן!.

דער רבי זאגט אין "ספר המידות"³, עס איז דא אזעלכע מיני עוולות אין א מענטש, א 'גאווה טמונה', וואס דער מענטש איז דערויף קיין מבין נישט, עס איז פארהאן אזעלכע מיני מידות וואס איז שוין אזוי לאנג איינגעבאקן, וואס אז דער מענטש וועט אסאך שרייען, וועט זיך דאס ארויסווייזן - 'אט דאס!'.⁴

דאס ענין פון שרייען צום אויבערשטן דעקט אויף - 'אוי, דאס טאר מען דאך אויך נישט!', 'דאס טאר מען דאך אויך נישט!' - ביז יעצט האב איך דאך גארנישט געוואוסט אז מען טאר דאס נישט. פארוואס? ווייל די מידות זענען אזוי איינגעבאקן אין דעם מענטשן מיט אזא מין סארט הרגל, "ההרגל נעשה טבע", ממש אז דאס איז עס, ער פילט גארנישט אינגאנצן. אבער דער כח פון תפילה דעקט אויף, עס דעקט אויף, ער ווערט אלעמאל געוואויר - 'דאס טאר מען דאך אויך נישט!' 'דאס טאר מען דאך אויך נישט!'.

² יונה ב, ג. [עיין גם שיחות הר"ן אות ש"ב: פעם אחת עמדתני לפניו והוא זכרוננו לברכה, ה'יה מנח על מטתו ונזרקו דבורים אלו, מתוך פיו הקדוש ואמר ב'זו הלשון: דער עקר איז "מבטן שאול שועתי" (העקר הוא: מבטן שאול שועתי)].

³ ערך 'גאווה' אות י"ט: מבהילין את האדם בחלומות, כדי להסיר ממנו גאווה שקועה, שהוא מכסה ממנו, שאינו מכיר בה; עיין גם ליקוטי מוהר"ן תניינא סי' קי"ז: גם דע, שלפעמים יש באדם טמאה טמונה, שאין יודעין לה שום תקון, מחמת שהיא טמונה ונסתרת בו, וכו' עיין שם; עיין גם שיחות הר"ן אות ע"ט; גם עיין כוכבי אור ערך 'אנשי מוהר"ן' - דיבורים ממוהרנ"ת, אות י': כי יכול להיות שאפלו בשכבר נקיים מכל התאות והמדות רעות, אף-על-פי-כן נשאר בלב גאווה טמונה חס ושלום. וכמבאר בהתורה "הנעור בלילה" הנ"ל שאפלו מי שכבר קיים והרבה בהתבודדות בצעקה ותפלה בלילה ובדרך יחידי עד שיצא מכל התאות והמדות רעות, אף-על-פי-כן עדין נשאר בלבו איזה צד גאות שהוא חושב עצמו לאיזה דבר, והמדה של גאות גרוע מהכל. כמבאר בדברי חכמינו ז"ל שהיא פעובד עבודה זרה וכאלו בא על כל העריות כלם עין שם). ועל כן צריכין בשביל זה לבד להתגבר מאד בתפלות וצעקות להשם יתברך שיעזרו לבטל גם את זאת, כמבאר שם ולזכות לענוה אמתית.

דער זוהר הקדוש זאגט טאקע^{טו}: "אתה קדוש, ושמך קדוש" - 'דא תוספת קדושה!'. דאס ענין פון קדושה האט אין זיך אזא מין זאך אז דאס שלעפט נאך - קדושה שלעפט נאך - קדושה וויל נאך תוספת.

אזוי ווי, רחמנא ליצלן, איינער וואס לאזט זיך אריין אין די טומאות - שלעפט עס אים נאך, די טומאה באגענוגנט זיך נישט - 'גיי ווייטער, גיי ווייטער'. אזוי ווייטער אין דער קדושה איז אויך דאס אייגענע, אז ער הויבט אָן צו גיין אין א רעיון פון קדושה, שלעפט דאס נאך נאך, ווייל די קדושה איז אלץ תוספת.

דאס אליין איז א מתנה פון דעם רבי'ן, אז מען זאל שרייען צום אויבערשטן, מען זאל זיך נישט איינרעדן אז מען איז עפעס! - דאס איז א מתנה פון דעם רבי'ן וואס די וועלט האט עס נישט^{טז}.

וואס שרייטטו!?

רבי נתן, איידער ער איז געווארן מקורב צום רבי'ן איז ער געווען אזא מין פינגערל (- כמו טבעת יקרה), מען האט זיך געריסן איבער אים - דער שווער האט געוואלט ער זאל זיין ביי אים, דער מאמע האט געוואלט ער זאל זיין ביי אים - אזוי חשוב איז ער געווען ביי דעם און ביי דעם, אכט יאר האט מען זיך געריסן איבער אים, ער איז געווען פון די חשוב'ע יונגעלייט, ער האט דאך געדארפט זיין דעם שווער'ס ממלא מקום - עפעס א קלייניקייט?! - "דער גרויסער ר' דוד צבי!".

אז ער איז געווארן מקורב צום רבי'ן, האט ער אנגעהויבן צו שרייען ביים דאווענען, ער האט געגעבן קולי קולות, מען האט אים ארויסגעווארפן פון שול^{טז}, ער

^{טו} פר' פקודי רסא:

^{טז} עיין ליקוטי מוהר"ן סי' י', אות ה': וְהַעֲצָה הַיְעוֹצָה לְבַטֵּל הַגָּאוֹה, שֶׁהִיא הָעֲבֻדָּה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי ט"ז): "תוֹעֵבַת ה' כָּל גְּבוּהָ לֵב" (כמו שד"רשו רבותינו, זכרונם לברכה סוטה ד:), הָעֵקֶר הוּא עַל יְדֵי הַתְּקָרְבוֹת לְצַדִּיקִים. גַּם עֵיין לִיקוּטֵי מוהר"ן סי' קל"ה (ע"פ ליקו"ע): הַתְּקָרְבוֹת לְהַצְדִּיק הָאֲמִתִּי מְבַטֵּל הַגְּדֻלוֹת, עַל־כֵּן זֶה סִימָן אִם הוּא מְקַשֵּׁר לְהַצְדִּיק בְּאֲמֶת אִז יֵשׁ לוֹ שְׁפָלוּת.

^{יז} עיין שיש"ק (חדש) ח"ב, אות ע"ד.

האט געשריגן א געוואלד, ער איז געגאנגען אין די פעלדער און די וועלדער, (ונעשה רעש:) וואס איז דאס מיט אים געווארן? וואס פעלט אים איצטער? פריער איז דאס גארנישט געווען - איצטער פעלט אים... זיי האבן אים אנגעקוקט - וואס איז דא געווארן פון אים? וואס שרייטו? וואס ווילסטו? א למדן ביסטו, א צדיק ביסטו, א קדוש ביסטו, וואס נאך פעלט דיר? וואס פעלט דיר?

ווי נאר ער איז מקורב געווארן צום רבי'ן האט ער געפילט עפעס אז עס פעלט אים, אזוי ווייט פעלט אים אז "מִכָּה רָגַל וְעַד רֹאשׁ אֵין בּוֹ מָתָם" - איך האב גארנישט קיין איין גאנצן איבר! נישט אז עס פעלט מיר, נאר 'קיין איין גאנצן איבר האב איך נישט אין זיך'!

אזא מין יונגערמאן וואס איז אזוי מחונך אויף קדושה וטהרה, און רבי נתן'ס שווער - ווער דער "רבי דוד צבי" איז געווען!... אבער אז ער האט נאר פארזוכט דעם רבי'ן איז עפעס געווארן - אָהה, עס פעלט אים, עס פעלט אים!

אט דאס קען די וועלט נישט פארשטיין בשום אופן - 'וואס איז ברסלב? וואס איז ברסלב? וואס איז ברסלב אנדערש ווי עפעס אנדערש?' דער תירוץ איז, ערגעץ אנדערש אז א יונגערמאן לערנט און דאוונט - 'וואס פעלט מיר?!' וואס פעלט אים? - היט די צייט, לערן, דאוון, און שוין. אבער דא ליגט עפעס א מין זאך - 'איי! עפעס פעלט!' - ער איז ווייט פונעם אויבערשטן, דאס דאווענען איז נישט אזוי, די מחשבה איז נישט אזוי, די אויגן זענען נישט אזוי, עס פעלט אים, וואו ער גיט א קוק זעהט ער אז עס פעלט, עס פעלט! - דאס אליין איז א געוואלדיגע מתנה פון דעם רבי'ן, אז מען זאל פילן אז עס פעלט.

מיר האבן געכטן געלערנט די תורה "בראשית"^י. דער רבי זאגט דארטן, דורך דער צדיק ווערן געעפנט די אויגן. זאגט דער רבי דארטן, עס איז דא דריי ערליי

^י ליקוטי מוהר"ן תניינא סי' ס"ז, וזל"ש: וְכִשְׁמַתְקָרַב אֵלָיו, עַל יְדֵי זֶה רָאוּ לוֹ לְהִסְתַּכֵּל בְּעֲצָמוֹ עַל כָּל הַמַּדּוּת אִיף הוּא אוֹחֵז בָּהֶם ... כְּשֶׁנִּתְגַּלָּה זֶה הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא הַחֹן וְהַיְפֵי שֶׁל הָעוֹלָם, כָּל מִי שֶׁמִּתְקָרַב

הסתכלות'ן: דאס ערשטע איז, ער קוקט אויף 'זיך' - 'וואו האלט איך אין די מידות?' - דאס איז די ערשטע הסתכלות. נאכדעם קען ער זעהן 'דעם אויבערשטנס גרויסקייט'. נאכדעם קען ער קוקן 'אין דער וועלט'. 'קוקן אין דער וועלט' דאס איז שוין די דריטע הסתכלות. אבער דאס ערשטע איז - קוקן אין 'זיך' - 'וואו האלט איך?!' - ארומקוקן אין 'זיך'. עס איז דא גרויסע מענטשן און זיי קוקן נישט ארום אין 'זיך' וואו זיי האלטן. דורך דעם כח פון רבי'ן הויבט מען אָן קוקן.

אז דער אויבערשטער העלפט טאקע אז מען ווערט נאנט צום צדיק - "וכשמתקרב אליו ונכלל בו", איז ראוי ער זאל קוקן אין זיך - וואו האלט איך אין די מידות - אזוי איז ראוי. אז נישט קוקט מען טאקע נישט. עס איז פארהאן אזעלכע גראבע עוולות מיט וואס דער מענטש גייט אוועק פון דער וועלט און ער וועט קיינמאל נישט תשובה טוהן דערויף. אבער אז ער פילט אז עס איז אַן עוולה, דעמאלט וועט ער שרייען "געוואלד!", דעמאלט וועט ער תשובה טוהן".

"לחיים, מיר זאלן תשובה טוהן!"

אין זוהר הקדוש שטייט²: עס איז דא מענטשן וואס זיי האלטן נאך 'באמצע התשובה' - ער האט אנגעהויבן טוהן תשובה אבער ער האט נישט געענדיגט, ער איז אוועקגעגאנגען אינדערמיט.

וְנִכְלָל בְּזֶה הַחֵן הָאֶמֶת, נִפְתָּחִין עֵינָיו, וְרוּאָה וּמִסְתַּכֵּל עַל עֲצָמוֹ, אִיךְ הוּא אוֹחוֹז בְּכָל הַמִּדּוֹת, שׁוֹמֵשׁ כִּין מֵאַרְבָּעָה יְסוּדוֹת, שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מֵהַצַּדִּיק כְּנ"ל. וְגַם יָכוֹל לִרְאוֹת וּלְהִסְתַּכֵּל בְּגִדְלַת הַשֵּׁם וּלְהִסְתַּכֵּל בְּעוֹלָם.

י" עיין שיחות הר"ן אות מ"ז: צריך לזה זכיה גדולה שיזכה לישוב עצמו שעה אחת ביום ושיהיה לו חרטה על מה שצריכין להתחרט, כי לאו כל אחד זוכה לישוב הדעת איזה שעה ביום, כי היום הולך וחולף ועובר אצלוי ואין לו פנאי לישוב עצמו אפלו פעם אחת כל ימי חייו. עליכן צריכין להתגבר לראות ליחד לו פנאי לישוב עצמו היטב על כל מעשיו אשר הוא עושה בעולם אם כן הוא ראוי לו לבלות ימיו במעשים פאלי.

² פר' נשא דף קכ"ב ע"א; עיין גם להלן.

דער רבי זאגט דאך אין תורה ו'כ^א: "מען דארף תמיד האלטן במידת התשובה!" - "צָרִיךְ לֵאחֹז תְּמִיד בְּמִדַּת הַתְּשׁוּבָה" - א מענטש דארף האלטן תמיד אין מידת התשובה.

איך געדענק אין אומאן, אז עס איז געווען עפעס א שמחה, פלעגט מען זיך ווינטשן: "דער אויבערשטער זאל העלפן מיר זאלן תשובה טוהן!" - דאס איז געווען די "לחיים"...

דער רבי רעדט דארטן פון "ישמע בזיונו ידום וישתוק"^{כב}. הכלל, מען דארף האלטן תמיד אין תשובה. אז ער האלט תמיד אין תשובה, העלפט דער אויבערשטער אז ער טוהט תשובה.

זאגט דער זוהר הקדוש^{כג}, אמאל גייט ער אוועק 'באמצע התשובה' - ער גייט אוועק אינדערמיט. דער אויבערשטער לאזט דאך אבער נישט אפ קיין 'רעותא טבא'

^{כא} וזל"ש, אות ג' (ע"פ ליקו"ע): צָרִיךְ לֵאחֹז תְּמִיד בְּמִדַּת הַתְּשׁוּבָה כִּי אִפְלוּ בְּשָׁעָה שְׁאֵדָם אומר, חטאתי עויתי פשעתי אפלו זה אי אפשר לו לומר בלי פניה, נמצא שצריך לעשות תשובה על תשובה הראשונה, הינו על חטאתי עויתי פשעתי שאמר. ואפלו אם יודע האדם בעצמו שעשה תשובה שלמה, אף על פי כן צריך לעשות תשובה על תשובה הראשונה. כי מתחלה כשעשה, עשה לפי השגתו. ואחר כך בודאי כשעושה תשובה, בודאי הוא מכיר ומשיג יותר את השם יתברך, נמצא לפי השגתו שמשיג עכשו, בודאי השגתו הראשונה היא בבחינת גשמיות. נמצא שצריך לעשות תשובה על השגתו הראשונה, על שהגשים את רוממות אלקותו יתברך. אשרי הזוכה לתשובה כזאת.

^{כב} בליקו"מ סי' ו', אות ב', וזל"ש: עקר התשובה כשישמע בזיונו, ידם וישתק, ויסבל בזיונות ושפיכות דמים הבאים עליו. ובזה הוא ממעט הדם שבחלל השמאלי וזובח יצרו הרע, ועל ידי זה זוכה לכבוד אלקי.

^{כג} פר' תרומה ק"נ ע"ב, וזל"ש (בתרגום ללשון הקדוש): ראה כמה רחמנותו של הקדוש ברוך הוא עם בריותיו, שאפלו שהוא רשע גדול והרהר תשובה ולא יכל לעשות תשובה ומת, הרי ודאי מקבל ענש עד שהולך בלי תשובה. אחר כך אותו הרצון ששם לעשות תשובה, לא יז מלפני המלך העליון, והקדוש ברוך הוא מתקן לאותו רשע מקום במדור השאול, ושם מצפצף תשובה. שהרי אותו רצון יורד מלפני הקדוש ברוך הוא ושובר כל השומרים (לאחר שקבל ענשו, אותו רצון טוב שהגיה אותו רשע לעשות תשובה, עולה לפני המלך העליון, ולא יז משם עד שהקדוש ברוך הוא מתקן לאותו רשע מקום במדור השאול, ואז אותו רצון יורד מלפני הקדוש ברוך הוא ושובר את כל השומרים) של שערי מדורי הגיהנם, ומגיע לאותו מקום שאותו הרשע שם, ומכה בו ומעורר את אותו רצון כמקדם. ואז מצפצפת אותה נשמה לעלות

- אזוי שטייט אין זוהר הקדוש. כמה פעמים שטייט דאס לשון: 'אינמיטן תשובה גייט ער אוועק - ער האט נישט געענדיגט דער תשובה'. די צדיקים זעהען שוין, זיי פארען זיך שוין מיט אים.

אינ'אמת'ן, אז מען הויבט אָן קוקן, זעהט מען אז דאס איז א ליקוטי מוהר"ן גאר. (האדם חושב:) 'שוין, איך האב שוין תשובה געטוהן' - ניין, 'מען דארף זיך אנהאלטן תמיד אין דער מידה פון תשובה!'

דער מענטש דארף תמיד וויסן - 'איך דארף זיך אומקערן צום אויבערשטן'. דער רבי זאגט אין תורה ל"ה^כ - [טאקע א ראש השנה'דיגע תורה]: 'תשובה' הייסט, "זַרְקָא" - דו זאלסט צוריק געווארפן ווערן פון דארטן פון וואו דו ביסט גענומען געווארן!.

דער רבי זאגט אין תורה ק"ה^כ, דער מענטש דורך א פגם ווערט אזוי פארווארפן מיט אלע זיינע חלקים - ווייט ווערט ער פארווארפן. איז אז ער הויבט אָן טוהן תשובה דארף ער זיך אומקערן צוריק צו דעם ארט פון וואו ער איז פארווארפן געווארן.

מתוך מדור השאול. ואין רצון טוב שִׁנְאֵבֵד מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וּמִשּׁוּם כִּף אֲשֶׁרִי אוֹתוֹ מִי שְׁמֵהֶרָהּ הַרְהוּרִים טוֹבִים לְרַבּוֹנוֹ. שָׂאֵף עַל גֵּב שְׁלֹא יָכֹל לַעֲשׂוֹת אוֹתָם, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַעֲלֶה אֶת רְצוֹנוֹ כְּאֵלּוּ עֲשֶׂה, וְזֶה לְטוֹב. אָבֵל רְצוֹן לָרֶע - לֹא, פֶּרֶט לְהַרְהוּר שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלֹת, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ הַחֲבֵרִים. אוֹתָם שְׁלֹא הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה, יוֹרְדִים לְשָׂאוֹל, וְלֹא עוֹלִים מִשָּׁם לְדוּרֵי דוּרוֹת.

^כ אות א', וזל"ש: דע כי תשובה היא לשוב את הדבר למקום שנטל משם. והוא בחינת זרקא המובא בזהר הקדוש, (תקונים דף מ"ג: ובדף ס. ודף פ"ו: ובתקונים שבסוף הזהר חדש בדף ק"ט:): 'דאזדריקת לאתר דאתנטילת מתמן'. ומאן ההוא אתר, הוא חכמה. כי חכמה היא שרש כל הדברים, כמו שכתוב (שם ק"ד): "כלם בחכמה עשית". לכן צריך כל אחד לשמר את שכלו, וכו' עיין שם.

^כ וזל"ש בא"ד: וכלל הדברים האלה הוא, שעל ידי התורה זוכין לתשובה, דהיינו להשיב כל הדברים וכל הצרופים והאותיות שנדחו בעוונותיו למקום שנדחו ונתגרושו ממקומם שעל ידי זה לא היה הדעת מישב כי כל זמן שאינם במקומם אין הדעת מישב וכו' כנ"ל, כי על ידי העוונות נתגרשו ממקומם חלקי האותיות והצרופים שבכל העולמות כפי שרש נשמתו, וזה בחינת גלות השכינה, ועל ידי זה אין הדעת מישב כנ"ל, ומחמת זה אין יכול לעורר רחמים כנ"ל. וצריך לעשות תשובה, ועקר התשובה הוא על ידי התורה, שהיא ענינה במקומה ועשירה במקום אחר, ומקרב ומקשר על ידי זה כל האותיות והצרופים שנתרחקו ממקומם, ומשיב כלם למקומם. ואז הדעת מישב, וזוכה לעורר רחמים.

אין תורה ק"ה זאגט דער רבי: "אז ער גייט 'אחר שרירות לכו ותאוותו' איז ער מקשר זיין חלק אותיות וצירופים צו דער סטרא אחרא חס ושלום, און דארטן ווערט ער פארווארפן, וואס דאס איז "גלות השכינה", וויבאלד ער מיט זיינע צירופים מיט זיינע אותיות ווערט אלץ פארווארפן צו דער סטרא אחרא.

קומט אויס, תשובה הייסט, ער זאל זיך אומקערן צוריק דארטן צו וואו מען דארף, אזוי ווי מען דארף.

דארף מען האבן גרויס רחמים. אז דער מענטש האלט אָן אין תשובה, איז ער תמיד עוסק אלע יארן מען זאל אים צוריק אומקערן אויף דעם ארט צו וואו ער דארף - פון וואנעט ער איז גענומען געווארן - פון אונטער דעם כסא הכבוד, ער איז דאך א 'חלק אלוך ממעל'! "דאָדריקת לַאֲתָר דְּאֶתְנִיִּלַת מִתְּפִין" - דו זאלסט זיך צוריקווארפן צו דארט פון וואו דו ביסט גענומען געווארן! נו, דעריבער דארף מען תמיד טוהן תשובה.

ווייזט אויס, אז דער מענטש טוהט תמיד תשובה העלפט אים דער אויבערשטער אז ער האט עפעס א גאנצע תשובה. אויב א מענטש רעדט זיך איין אז ער האט שוין תשובה געטוהן - 'פארוואס דארף איך תשובה טוהן, איך האב דאך גארנישט געזינדיגט?!' - -

איך האב גערעדט אמאל מיט מענטשן, האב איך געהערט פון זיי - 'מיר האבן נישט געזינדיגט, פארוואס דארף איך תשובה טוהן? איך האב מחלל שבת געווען?' - שיינע יונגעלייט - מיר האבן נישט געזינדיגט...

דאס איז דאך א מתנה פון דעם רבי'ן אז מיר ווייסן אז מען דארף תשובה טוהן - דאס אליין איז א מתנה פון דעם רבי'ן!

איך האב געזעהן אלטע אידן, ממש גרויסע ערליכע אידן, ממש צדיקים, ווי זיי האבן געשריגן ביים רבי'ן אויפן ציון "ראה מסוכן כמוני" - אז א געוואלד, א געוואלד, אזוי ווי א בעל עבירה שרייט! דער תירוץ איז, וויבאלד ער איז ביים רבי'ן און ער ווייסט וואס הייסט תשובה, ווייסט ער אז ער דארף שרייען.

ריטשקעס טרערן האבן זיך געגאסן...

רבי אברהם ר' נחמן'ס האט דערציילט, אין יענע צייטן איז דאך געווען דער ציון תמיד פארשלאסן, און דער שליסל איז געווען ביי ר' נחמן טולטשינער אין שטוב, איז ווען עס איז געקומען איינער, איז געקומען ר' נחמן און אים געגעבן דעם שליסל און ער איז געגאנגען אויפן ציון.

אז דער טשעהרינער רב איז געקומען קיין אומאן איז ר' אברהם ר' נחמן'ס מיטגעגאנגען מיט אים צוזאמען אויפן ציון אלס כבוד פון דעם טשעהרינער רב.

האט ער דערציילט, אז דער טשעהרינער רב איז אריינגעגאנגען צום ציון האט ער גענומען דעם תיקון הכללי און צוגעלייגט צו די אויגן, מען האט נישט געהערט קיין ווארט, נאר עס איז אזוי אראפגעגאנגען ריטשקעס טרערן - עס האט זיך געגאסן פון דער זייט און פון דער זייט א זמן רב! שעה'ן איז דאס געגאנגען אזוי וואס עס האט זיך געגאסן די טרערן און צוגעהאלטן אזוי דעם תיקון הכללי - א איד א צדיק ולמדן! נאכדעם ווען ער איז שוין מיד געווארן האט ער ארויסגענומען א פאטשיילע און איבערגעלייגט אויף דער ערד און זיך אראפגעזעצט אויף דער ערד...

האט אונז רבי אברהם ר' נחמן'ס גע'מוסר'ט ווען עס איז געווארן בענקלעך אויפן ציון: אז דער טשעהרינער רב - אן עלטערער מענטש און א פולער מענטש איז אפגעווען אויפן ציון עטליכע שעה - האט ער נאכדעם פארשפרייט א פאטשיילע אויף דער ערד, אבער נישט אויף קיין בענקעלע...

איך מיינ, וואו געפינט מען א איד א 'צדיק ולמדן' זאל אזוי שטיין מיט א תיקון הכללי - און ריטשקעס טרערן זאל זיך אזוי גיסן? פון וואנעט נעמט זיך דאס? - און מיר ווייסן אז ער איז געווען א הייליגער מענטש - כמה מעשיות ווייסט מען, ער איז געווען א הויכער סארט מענטש, אונזערע לייט האבן געוואוסט אז ער איז גאר א געוואלדיגער מענטש. און ער קומט אויפן ציון, געווען שוין אויף די עלטערע יארן, און זיך נעמען האלטן דעם תיקון הכללי אויף די אויגן און עס זאל זיך גיסן ריטשקעס טרערן, עס זאל זיך גיסן טייערן טרערן, שעה'ן, שעה'ן, פון וואנעט נעמט זיך דאס? ער איז דאך אזוי נאנט צום אויבערשטן.

וואס דער מענטש איז גרעסער און ער איז מער נענטער צום אויבערשטן און ער ווייסט מער דעם אויבערשטן'ס גרויסקייט, איז די בושה זיינע מערער, שעמט ער זיך מער פארן אויבערשטן, פילט ער דאך מער יעדעם קלייניקייט^כ - דאס איז אוודאי א מתנה פון דעם רבי'ן.

דער אויבערשטער זאל אונז טאקע העלפן אז מיר זאלן זיך צורירן מערער, וועלן מיר האבן מער די מתנה אז מען זאל וויסן אז עס פעלט! מען דארף שרייען "ראה מסוכן כמוני".

ביים עגל האט דער אויבערשטער געלערנט משה רבינו'ן: זאג - "עשה את המר מתוק". 'בעט, מאך פון ביטער, זיס!^כ

וואס זאל איך רעדן? בעט, 'מאך פון ביטער - זיס!' דאס איז א לשון, מען פלעגט דאס שרייען תמיד: 'רבונו של עולם, מאך פון ביטער - זיס!' - א לשון תפילה.

^כ עיין ליקוטי מוהר"ן סי' ס"ג (ע"פ ליקו"ע): כל מה שמתקרב יותר לשם יתברך צריך לידע שהוא רחוק מאד ממנו יתברך. כי אם יחשב וידמה בדעתו שכבר נתקרב לשם יתברך וידע בדיעת השם יתברך, זה סימן שאינו יודע כלל. כי אם היה יודע קצת מהשם יתברך, היה יודע שהוא רחוק מאד ממנו יתברך ואינו יודע כלל. וזה דבר שאי אפשר לפה לדבר ולהסביר זאת, כי גדלת הבורא יתברך אין שעור. גם עיין חיי מוהר"ן אות רס"ט: אמר המעתיק נראה לעניות דעתי, דרצונו לומר כי (משה רבינו ע"ה) השיג כל כך בגדלת הבורא יתברך עד אשר העבודה של כל אדם היה אצלו בבחינת אין ואפס נגד גדלתו יתברך. והוא בעצמו אף על פי שהיה רבן של כל ישראל כי השיג יותר מכלם, אף על פי כן היה מחזיק את עצמו לאין ואפס יותר מכלם. כי דיקא על ידי שהיתה השגתו גבוהה כל כך, על ידי זה השיג שכפי מדרגתו והשגתו אין עבודתו נחשבת כלום ביותר נגד גדלתו יתברך וקל להבין.

^כ עיין מדרש רבה כי תשא פר' מג, ג: ורבנן אמרין, מהו "ויחל משה"? עשה את המר מתוק. ויחל לשון חלוי. כיצד? אמר רבי ברכיה בשם רבי חי' בר אבא ד'פ' בשם רבי שמואל בר נחמן, כיון שבאו ישראל למרה, מה כתיב שם (שמות טו, כג): ויבאו מרתה, התחיל משה מהרהר בלבו, ואמר, המים הללו למא נבראו? מה הנה יש לעולם בהן? מוטב היה אלו לא נבראו. ידע הקדוש ברוך הוא מה היה מחשב בלבו, אמר לו הקדוש ברוך הוא לא תאמר כן, ולא מעשי ידי הן? יש דבר בעולם שלא נברא לצורך? אלא אני מלמדך היאך תהא אומר, אמר כן: "עשה את המר מתוק". ומנין שלמדו הקדוש ברוך הוא להיות אומר כן, ראה מה כתיב (שמות טו, כה): "ויצעק אל ה' ויורהו ה' עץ", ויבאו אין כתיב כאן אלא ויורהו, אין ויורהו אלא לשון למוד, שנאמר (משלי ד, ד): "וירני ויאמר לי", וכתיב (שמות לה, לד): "וילהורית נתן בלבו". היה הדבר מסרית ביד משה ולא עשה. ולמה עשה? אלא כיון שבאו ישראל למדבר ובקש האלקים לכלותו, אמר לו משה, רבונו של עולם בקשת לאבד את ישראל, מכלה אתה אותם מן העולם, לא כן אמרת לי במרה הוי מתפלל ואמר עשה את המר מתוק, ואף עכשו חלי מירדתן של ישראל ורפא אותן, הוי: "ויחל משה".

בכח פון דעם רבי'ן פילט מען טאקע אז עס איז טאקע ביטער, עס איז טאקע
ביטער...

”אין תורה כתורת ארץ ישראל”

היינטיגע וואך פרשת תרומה פלעגט מען לערנען תורה ע”א (תניינא). דער רבי
זאגט: ”דע” - דו זאלסט וויסן, ”עס איז דא מוחין פון ארץ ישראל און עס איז דא
מוחין פון חוץ לארץ, און די מוחין פון חוץ לארץ איז אויך מקבל פון די מוחין פון
ארץ ישראל”.

דער עיקר מוח, די עיקר חכמה איז אין ארץ ישראל. עס שטייט אין פסוק דארט
אין בראשית^כ: ”וַיִּזְהַב הָאָרֶץ הַהִוא טוֹב”. אויף דעם פסוק זאגט דער מדרש:
”מַלְמֶד, שְׂאִין תּוֹרָה פְּתוּרַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא חֲכָמָה פְּחֻכְמַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל”. אין
דעם פסוק ”וזהב הארץ ההוא טוב” איז שוין אנגעוואונקען ארץ ישראל.

דער רבי רעדט דאך ווייטער פון די חובלים און די נעימים^כ. קומט אויס, דער
עיקר ’אן ארץ ישראל’ דיגער מח’ הייסט א מח מיט נעימות, א מח נישט מיט קיין
חובלים, נישט מיט קיין דינים.

דער רבי רעדט אין דער תורה פון ”אריכת אפיים”^ל (- שזה בחינת ארץ ישראל). נישט
האבן קיין ’אריכת אפיים’ הייסט אויך ’חובלים’. דאס וואס איך נישט קיין אריכת
אפיים דאס הייסט דאך אויך שוין ’חובלים’.

^כ ב, יב.

^{כט} וזל”ש: ודע, כי מוחין של ארץ ישראל הם בחינת נעם, ומוחין של חוץ לארץ הם בחינת חובלים, כמו
שכתוב (זכריה י”א): ”לֹאֶחָד קִרְאתִי נֶעֱם וְלֹאֶחָד קִרְאתִי חֲבִלִים”. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוּרֵנָם לְבָרְכָהּ
(סנהדרין כד): ’נעם’ אלו תלמידי חכמים שבארץ ישראל, שמונעים מהם זה לזה בהלכה, ’חבליים’ אלו
תלמידי חכמים שבחוץ לארץ, שחובלים זה לזה בהלכה.

^ל ליקוטי מוהר”ן סי’ קנ”ה, מובא בהערה להלן.

”בֹּזֵז לְדַבֵּר יַחְבֵּל לוֹ”

דער רבי טייטשט אריין^{לא} דעם פסוק^{לב}: ”בֹּזֵז לְדַבֵּר יַחְבֵּל לוֹ”; ווייל עס איז ”בֹּזֵז לְדַבֵּר” - איך נעם נישט ארויס פון דער זאך קיין כבוד פארן אויבערשטן, די זאך איז ”בֹּזֵז”, איז שוין ”יחבל לוֹ”, איז שוין דא חובלים. דער רבי רעדט דארט אז פון יעדער זאך דארף דאך ארויסקומען א כבוד פארן אויבערשטן, פון יעדער זאך דארף דער מענטש אפגעבן כבוד דעם אויבערשטן.

פארוואס האט דער אויבערשטער געזאגט^{לב}: ”וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אֹזֶר” - עס זאל זיין אור? ווייל פון דעם אור דארף ארויסקומען פארן אויבערשטן א כבוד. פארוואס האט דער אויבערשטער געזאגט עס זאל זיין דארטן ’דשא’, ’פירות’, און אזוי אלעס? ווייל יעדער מאמר איז ’בשביל כבודו יתברך’, דערפאר האט דאס דער אויבערשטער געזאגט, כדי עס זאל ארויסקומען א כבוד פארן אויבערשטן.

קומט אויס, אז איך האב א זאך און איך בין מבזה דער זאך, איך גיב נישט ארויס פון דער זאך א כבוד פארן אויבערשטן, דאס הייסט ”בֹּזֵז לְדַבֵּר”, ווייל פון דער זאך דארף ארויסקומען א כבוד. אז א מענטש עסט און ער האט נישט אינזינען ’כבודו יתברך’, הייסט דאס ”בֹּזֵז לְדַבֵּר” - איך בין מבזה דער זאך, איך גיב נישט אפ דעם אויבערשטן קיין כבוד. איז ”יחבל לוֹ”, דערפאר האב איך מוחין פון חובלים.

אז איך זאל האבן מוחין פון נעימות, ארץ ישראל’דיגע מוחין, וואלט איך פון יעדער זאך אפגעגעבן כבוד דעם אויבערשטן, ביי ’אכילה שתיה ולינה’ און ביי אלעס וואס מען טוהט דא אין דעם עולם. עס איז דאך אן עולם פון גשמיות, מען האט אונז-מענטשן אראפגעלאזט אין דעם עולם אז מען זאל ווערן העכער ווי מלאכים,

^{לא} וזל”ש: וְזֶה בְּחִינַת (משלי י”ג): ”בֹּזֵז לְדַבֵּר יַחְבֵּל לוֹ”. ’בֹּזֵז לְדַבֵּר’, הֵינּוּ בְּזִיוּנוֹת, הֶפֶךְ הַכְּבוֹד, עַל יְדֵי זֶה: ’יַחְבֵּל לוֹ’, הֵינּוּ מַחִין שֶׁל חוּץ לְאַרְץ שְׁהֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים, כִּי עַל יְדֵי פָגַם הַכְּבוֹד נִשְׁאַרִין הַמַּחִין בְּבְחִינַת חוֹבְלִים, שְׁהֵם מַחִין שֶׁל חוּץ לְאַרְץ כְּנָל. נִמְצָא שֶׁעָקֵר קִלְקוּל הַמַּחִין שֶׁל חוּץ לְאַרְץ הוּא עַל יְדֵי פָגַם הַכְּבוֹד.

^{לב} משלי יג, יג.

^{לג} בראשית א, ג.

און זיין נענטער צום אויבערשטן ווי מלאכים^ל, ווייל מלאכים האבן נישט קיין שום שייכות מיט די זאכענישן, מיר האבן דאך א שייכות מיט גשמויות'דיגע זאכן, מיט גראבע זאכן, מען מוז עסן, מען מוז שלאפן, מען מוז טרינקען, מען מוז גיין. איז אין יעדער זאך דארף ווערן א כבוד פארן אויבערשטן, ווארום עס איז נישטא קיין שום זאך וואס עס זאל נישט זיין אין דעם פון די עשרה מאמרות, ווייל וואס עס איז דא דא אין דער וועלט איז אלץ פון די עשרה מאמרות. דערפאר, אז איך פאָרע זיך מיט א זאך, פאָרע איך זיך מיט א מאמר פון די עשרה מאמרות, מוז דאס דאך זיין "כולו אומר כבוד", מוז איך אין דעם מאמר ארויסגעבן א כבוד פאר דעם אויבערשטן^ל.

קומט ווייטער אויס - אזוי פלעגן אונזערע לייט טייטשן: "בו לדבר" - אז איך בין מבזה דער זאך, איך גיב נישט ארויס פון דער זאך א כבוד פארן אויבערשטן, דאס הייסט אז איך בין מבזה דער זאך, איז "יחבל לו", ווייל איך האב מוחין פון חובלים. ארץ ישראל'דיגע מוחין דארפן דאך זיין מיט אזא מין נעימות אז יעדע זאך זאל ווערן דעם אויבערשטן'ס כבוד.

"הִיָּה רַק כָּלֹ טוֹב בְּלִי שׁוּם צֵד קִפְּדָה וְכַעַס בְּלָל"

דער רבי האט געזאגט^ל, 'נישט האבן קיין הקפדה בלב האט ער גע'פועל'ט דורך ארץ ישראל!'. פארוואס האט משה רבינו געוואלט ארץ ישראל? "מה ראה?" -

^ל עיין ליקוטי מוהר"ן תניינא סי' א' אות א': כי איש הישראלי נברא, שיהיה לו ממשלה על המלאכים, וזה התכלית והסוף של ישראל, וכו' עיין שם.

^ל עיין ליקוטי מוהר"ן תניינא ע"א שם: וזה בחינת (תהלים כ"ט): "ובהיכלו כלו אומר כבוד", הינו שאצל אלו שהם בהיכלא דמלכא, הכבוד הוא כלו אומר, הינו כלו מאמר, כי הכבוד שיש להם הוא כלו רק בשביל המאמר, שנתהוה בשביל זה הכבוד, אשר על ידו נברא חלק מהבריאה כנ"ל.

^ל עיין שבחי הר"ן ח"א, אות כ"ב: אבל תכלית שבירת מדה זו מהפך אל הפך, דהינו להתהפך לטוב גמור שלא יכפת לה כלל וכלל שום דבר, ויהיה רק טוב בלי שום צד קפידא בעולם, זה זכה רק בארץ ישראל. שם זכה לזה שנתבטל הפעם בתכלית הבטול, וזכה ונעשה טוב ממש, ולא נשאר בו שום צד קפידא בעלמא. עד שאחר-כך אפלו מי שהיה עושה לו כל הרעות שבעולם לא היה בלבו שום

מיימשט דער רבי^י, וואס האט אים אזוי געברענט קיין ארץ ישראל? "אדך אפיים ראה" - ווייל דארטן איז דא אריכת אפיים, ער האט געזעהן אז דארטן איז מען זוכה צו אריכת אפיים. ביי מדין איז געווען "וַיִּקְצַף מֹשֶׁה עַל פְּקוּדֵי הַחֵיל"^{יח}.

פראסט (- פשוט) פשט אין דער גמרא איז, ער האט געזעהן אז דער אויבערשטער איז אן אדך אפיים, וועט אים דער אויבערשטער מוחל זיין אויפן חטא פון 'מי מריבה', וועט ער קומען קיין ארץ ישראל. דער רבי מיימשט אבער אנדערש, ער האט געזעהן אז דארטן איז מען זוכה צו אריכת אפיים - דאס האט ער געוואלט.

וואס איז געווען אינגאנצן דער (פגם פון דער) 'הכאת הצור'? זאגט דאך אויך דער רבי אין דער תורה "ט' תיקונים"^{יט}: 'דוחק את השעה'. דאס איז אויך א היפך פון

צד שנאה וקפדא עליו, אדרבא הנה אוהבו ולא היה בלבו עליו כלל כי היה רק בלו טוב ממשי, וכו' עיין שם. עיין גם ליקוטי הלכות הל' תפילין ה"ה, אות י"ז: כמו שאמר רבנו ז"ל על עצמו שזכה לבחינה זאת בארץ ישראל שיהיה לו אריכת אפים כזה שלא יהיה בלבו שום צד כעס וקפידא אפלו על השונא הגדול שלו שעושה לו כל היסורים, אף על פי כן אין לו בלבו עליו שום שנאה וקפידא. וזה עקר בחינת אריכת אפים.

יז עיין ליקוטי מוהר"ן סי' קנ"ה: ועקר גדל ההשתוקקות וההתלהבות של משה רבנו, עליו השלום, שהיה מתלהב לארץ ישראל כל כך, היה רק בשביל מדה זאת של אריכת אפים, מחמת שראה ששם בארץ ישראל זוכין לבחינת ארף אפים כנ"ל. וזה שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (סנהדרין קי"א): "וימיהר משה ויקד ארצה וישתחו", 'מה ראה? ארף אפים ראה'. הינו כנ"ל, כי מחמת שראה בחינת ארף אפים שהוא תלוי בארץ ישראל כנ"ל, על כן ויקד ארצה, שהיה לבו בוער לארץ ישראל, כדי לזכות לארף אפים כנ"ל.

יח במדבר לא, יד.

יט ליקוטי מוהר"ן סי' כ', אות ה': וזהו טעות שטעה משה, שהקדוש ברוך הוא אמר למשה ... "ודברת אל הסלע לעיניהם" - 'אין דבור אלא נחת' (שבת ס"ג. ומדרש רבה שיר השירים סמוך לסופו. ועין זהר תצא רע"ט: "ודברתם אל הסלע" וכו' בדבור ופיוס וכו'), שישפך שיחו ותפלתו בתחנונים כדל וקרב, אל הסלע, הינו לב העליון כנ"ל, לעיניהם דיקא, שיהיה הקהל בשעת מעשה, כדי שיקשר את עצמו עם נשמתם כנ"ל. והוא לא כן עשה, שזכר טובו וצדקתו בשעת תפלתו, שלא השתמש עם המטה בשביל הקהל, אלא השתמש עם המטה בשעת תפלתו. וזה בחינת: "וירם משה את ידו" ידו זה תפלתו, כמו שכתוב (שמות י"ז): "ויהי ידיו אמונה", תרגומו: פרישן בצלו, שהרים את תפלתו, ולא קשר את עצמו עם הקהל. "ויף את הסלע במטהו פעמים" כביכול "הכה צור ויזובו מים" (תהלים ע"ח), שהכה לב העליון, כמו שלוקחין איזה דבר בכח ובאנס, כי בא בכח מעשיו הטובים ... ובשביל זה אין לאדם לדחק את עצמו על שום דבר, אלא יבקש בתחנונים; אם יתן לו השם יתברך יתן, ואם לאו לאו, וכו' עיין שם.

אריכת אפיים. דער גאנצער הכאת הצור, קומט אויס פון דעם רבי'ן, איז אויך געווען א פגם אין דעם ענין פון אריכת אפיים. דערפאר האט ער אזוי געברענגט קיין ארץ ישראל.

ברוך השם, מיר זענען דאך דא אין ארץ ישראל, און מען ווערט אנגערופן אויף דעם נאמען פון דעם צדיק - נו, וואו איז אונזער אריכת אפיים?! אריכת אפיים איז דאך די מוחין! אז די מוחין זענען געימות, איז דא אריכת אפיים. פארוואס קריג איך זיך מיט יענעם? ווייל איך האב נישט קיין אריכת אפיים, די מוחין זענען חובלים. אז עס איז דא אריכת אפיים דעמאלט איז דא א געימות, "שמנעימים זה לזה". אפילו מען גלייכט זיך נישט (בדעה אחת), אבער אויך מיט א געימות. מען קען זיך אמאל נישט גלייכן - אבער מיט א געימות.²

דאס פעלט צום רבי'נס זאך, אז דאס רעדן מיט חברים זאל זיין מיט א געימות, נישט מיט קיין חובלים. אפילו ביי זיך אליין זאל דער מענטש נישט האבן קיין שום (דינים). דער רבי רעדט דארטן^{מא}, אז דער מענטש ליגט אין דינים. אפילו איך בין איינער אליין, דארף איך האבן אין זיך א געימות, דאס דאווענען זאל זיין מיט א געימות, עס זאל נישט האבן עפעס קיין מין (דין).

אז א מענטש גייט ארום מיט א הקפדה בלב - עס מאכט זיך אז א מענטש איז אויף זיך אליין ברוגז, איז שוין א פגם אין דעם ענין, עס הייסט שוין חובלים, דעמאלט איז דאס שוין מוחין פון חוץ לארץ, ער האט נישט קיין פרייע מוחין מיט א געימות. ארץ ישראל'דיגע מוחין זענען מוחין מיט א געימות. אפילו אויב דער מענטש איז

^מ עיין ליקוטי הלכות הל' רבית ה"ה, אות א': אף על פי שדעת כל אדם משנה מחברו, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, אף על פי כן צריך כל אחד לאהב את חברו כנפשו ולידע שהכל אחד, כי כל הפעולות משתנות נמשכין מאחד הפשוט. וה' יתברך ברא כל אחד בדעה משנה מחברו דיקא, כדי שכל אחד בשנוי דעתו יכלל באחדות עם חברו, ולא יבואו לידי קנאה ושבא וקטטה, חס ושלום, על ידי שנוי דעתם, רק יאהבו זה את זה ויקימו את התורה והמצוות יחד ויכללו כלם באחד, שזה יקר מאד אצל ה' יתברך כשפעולות משתנות נכללין באחד הפשוט, כמו שמבאר בהתורה ימי חנכה בלקוטי תנינא סימן ב, עין שם. עיין גם ליקוטי הלכות הל' שומר שכל ה"ב, אות י'.

^{מא} עיין ליקוטי מוהר"ן סי' ע"ב, ועוד.

ווייט פונעם אויבערשטן, אבער אז ער הויבט זיך אויף מיט מוחין פון נעימות, גייט ער צו צו דער התקרבות מיט א האפענונג, מיט א התחזקות, מיט א שמחה, איז דאס נעימות.

”לחזות בנעם ה”

דער רבי טייטשט דארט צום סוף^{מב}: ”לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו”, איז סופי תיבות 'תרומ'ה'. נאך דער פגם העגל האט דאך דער אויבערשטער געהייסן מאכן א משכן, עס איז געווארן א משכן^{מג}. טייטשט דער רבי: ”מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי”.

דער גאנצער עגל איז דאך געווען וואס מען האט גע'הרגעט' "חור"מ^{מד}, דער גאנצער עגל איז געווען נאר אן ענין פון חובלים, אידן האבן נישט געקענט צוואווארטן, "וַיֵּרָא הָעָם כִּי בָשָׁשׁ מֹשֶׁה"מ^{מה}, מען איז שוין געלאפן, שוין געטוהן^{מו}, דאס איז אלץ געווען א פגם אין נעימות, עס איז געווען א יניקה פון חובלים.

מיר דארפן זיך גוט איינ'חזר'ן און זיך גוט שטארקן דערינען, מיר זאלן נישט האבן קיין מוחין פון קיין חובלים, מיר זאלן האבן מוחין פון נעימות.

^{מב} וזל"ש: וְזֶה אוֹתֵיזוֹת תְּרוּמָה הֵם סוֹפֵי תְבוֹת: לַחֲזוֹת בְּנֵעָם ה' וּלְבַקֵּר בְּהִיכָלוֹ (תהלים כ"ז), כִּי תְרוּמָה, הֵינּוּ צִדְקָה שֶׁהִיא נְדִיבוֹת לֵב, בְּחִינַת: "מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי", עַל יְדֵי נַעֲשֶׂה כָּלִי לְקַבֵּל מִנֵּעָם ה', שְׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַתְּגָלוֹת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת: "וּבְהִיכָלוֹ כָּלֹ אֲמַר כְּבוֹד". וְזֶהוּ: "לַחֲזוֹת בְּנֵעָם ה' וּלְבַקֵּר בְּהִיכָלוֹ" סוֹפֵי תְבוֹת: תְּרוּמָה כְּנ"ל.

^{מג} עיין מדרש תנחומא תרומה פר' ח'.

^{מד} עיין במדרש תנחומא כי תשא פר' כ': ואין לך גדול מן חור שנהרג באותה שעה.

^{מה} שמות לב, א.

^{מו} עיין ליקוטי הלכות הל' ברכת השחר ה"ה, אות ל': וַיֵּרָא הָעָם כִּי בָשָׁשׁ מֹשֶׁה וְכוּ'. כִּי מִי שְׂרוּצָה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אֲמוֹנַת הָרָצוֹן וּלְהַנְצִל מִכָּל הַצָּרוֹת עַל יְדֵי זֶה וּלְמַלֵּאת כָּל חֲסִרוֹנוֹתָיו רַק עַל יְדֵי זֶה, הוּא צָרִיךְ לְהַמְתִּין וּלְהַמְתִּין בְּבְחִינַת (איכה ג) טוֹב וַיִּחַל וְדוּמָם לְתַשׁוּעַת ה', וְכַמְבָּאֵר לְעֵיל מִזֶּה. וְהֵם עָשׂוּ בְּהִפָּךְ מִמֶּשׁ, שְׁעַל יְדֵי שְׂזָכְרוּ כִּי בָשָׁשׁ מֹשֶׁה הַתְּגָבְרוּ לְהַטִּיל סִפֵּק בְּרָצוֹן, עַד שֶׁעָשׂוּ עֲבוּדָה זָרָה שֶׁהוּא הִפָּךְ אֲמוֹנַת הָרָצוֹן, שְׁעַל יְדֵי זֶה סָבְלוּ מִה שֶׁסָּבְלוּ בְּכָל הַדּוֹרוֹת שֶׁעָבְרוּ עַד הַיּוֹם שֶׁהִגְלוּ מִתְאַרְךְ מֵאֵד שֶׁהִכָּל מַחֲמַת חֲטָא הָעֵגֶל, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (שמות לב) וּבַיּוֹם פָּקַדְתִּי וּפָקַדְתִּי וְכוּ'.

דאס ענין פון נעימות איז שייד ביי יעדן איינעם, כאטש די נעימות איז דאך שייד צו דעם אמת'ן צדיק (וואס ער איז זוכה) "לחזות בנועם ה'", אבער עס איז שייד ביי יעדן איינעם, אפילו ער איז אין א מדריגה נמוכה. אז איך וויל עפעס - נישט מיט קיין חובלים, נישט מיט קיין בייזקייט.

די גניבה 'כל נדרי' ביינאכט

דאס גאנצע התחזקות פון דעם רבי'נס זאך איז אויך א מין נעימות.

אלע ווייסן דארטן די מעשה פון ווילנא. רבי נתן האט אמאל גערעדט א שמועס פון התחזקות - א געוואלד. שוין, דער עולם איז זיך צעגאנגען. איז דארטן געשטאנען א פרעמדער יונגערמאן וואס ער האט געהערט דעם שמועס, איז ער צוגעגאנגען צו רבי נתנ'ען און ער האט אים געזאגט: "איך בין פון ווילנא, און איך האב געהאלטן אז איך בין א פארפאלענער אלע יארן - איך בין א פארפאלענער. נאר אזוי ווי איך האב געהערט פון אייך דעם שמועס, וויל איך זיך מיט אייך איבעררעדן - אפשר האב איך א האפענונג!". האט ער דערציילט רבי נתנ'ען די מעשה וואס איז געווען:

אין ווילנא אין דער גרויסער שול, דעם גאון'ס שול, איז געווען דארטן א געוואלדיגע רייכקייט. איז געלעגן אין דער שול די ספרי תורות, זילבערנע מיט גאלדענע, מיט אזעלכע צירונגען, מיט בלעכן - א פארמעג איז געלעגן דארט צוזאמען מיט די ספרי תורות. די גנבים האבן דאך געלאקערט אויף דער רייכקייט, האט מען געשטעלט א שטענדיגן שומר וואס זאל היטן דער שול.

די גנבים האבן זיך פארלייגט אויף דעם פארמעג, אבער זיי האבן נישט געקענט צוטרעטן, עס שטייט דאך תמיד שומרים. האבן זיי זיך מיישב געווען, די בעסטע צייט איז יום כיפור ביינאכט. יום כיפור ביינאכט עפנט מען דאך אויף דעם ארון קודש ארויסצונעמען די ספרי תורות פאר 'כל נדרי', און א גרויסער עולם פלעגט בלייבן נעכטיגן דארטן אין שול זאגן דארטן תהלים. איז אינמיטן דער נאכט ווען דער

עולם שלאפט שוין אזוי, מען איז שוין שלעפערט, און דער ארון קודש איז דאך אפן, דעמאלט איז דער זמן ארויסצונעמען דעם פארמעג.

זיי האבן עס (גוט) באַרבעט, זיי האבן ארויסגענומען דעם גאנצן פארמעג פון דעם ארון קודש יום כיפור ביינאכט!

עס קומט צוגיין אינדערפרי אין שול, מען עפנט דעם ארון קודש - דאס פארמעג איז נישטא... - געוואלד! ווען איז דאס געטוהן געווארן?! נעכטן ביי כל נדרי זענען דאך נאך די אלע זאכן געווען, איז דאך עס געטוהן געווארן יום כיפור ביינאכט!!! אמאל מיט הונדערט פופציג יאר צוריק צו מער - יום כיפור ביינאכט דעמאלט זאל מען אפטוהן אזא מין גניבה?...!

דעמאלט איז דאך געווען גדולים, גרויסע מענטשן, בעלי רוח הקודש, האבן זיי געמאכט א חרם אויף די גנבים וואס האבן דאס געטוהן, און אויף די אלע וואס זיי ווייסן די וואס זענען געווען פארמישט אין דעם - 'די וואס זיי ווייסן דערפון און זיי וועלן נישט ארויסגעבן און אויסזאגן, זענען אויך אין חרם!'.
 (סיים הלא דבריו:)" איך בין געווען פון די וואס האבן געוואוסט. איך האב נישט גע'גנב'עט, אבער איך האב געוואוסט ווער עס האט דאס געטוהן - בין איך דאך אין חרם ביי אזעלכע גדולים - איך האב נישט אויסגעזאגט. נאר אזוי ווי איך האב געהערט פון אייך דעם שמועס - אזעלכע התחזקות, וויל איך אייך פרעגן, צו האב איך אויך עפעס א האפענונג?!"

וואס רבי נתן האט גערעדט מיט אים - ווייסן מיר נישט, אבער דאס ווייסט מען, רבי נתן האט אים געענטפערט - 'יא!'

מסתמא האט ער גערעדט מיט אים 'לדינא' אז עס זאל זיין אויסגעהאלטן. אבער דאס ווייסט מען, ער האט אים געזאגט אז ער האט יא האפענונג, ער האט נאך א האפענונג! נאר 'וואס-ווען' - ווייסן מיר נישט.

נישט יענעם צעביילן...

אז דעם רבי'נס זאך איז אַן ענין פון נעימות, איז נישטא (אזא זאך) אז איך זאל דעם דאזיגן בעל עבירה מרחק זיין! דאס ענין פון מרחק זיין - דאס הייסט א מין חובלים 'חובלים' איז (שייך) איבער אסאך ענינים.

אפילו גדולים, צדיקים, די "תלמידי חכמים שבבבל" זענען "חובלים זה לזה בהלכה". ווער? די תלמידי חכמים שבבל? נאר דער תירוץ איז, עס איז דא עפעס אזא מין סארט נעימות וואס הייסט 'מוחין של ארץ ישראל'. 'מוחין של ארץ ישראל' איז שייך ביי דעם קלענסטן און ביי דעם גרעסטן - מיט א נעימות, נישט מיט קיין בייזקייט.

דער רבי איז מלא התחזקות פאר יעדן איינעם. דאס איז אויך א מין נעימות, אז איך טוה נישט יענעם ביילן (- חבלה, צעביילן). 'ביילן' הייסט - 'איך בין אים מייאש' - 'גיי דיר, איך האב נישט מיט דיר וואס צו רעדן!' - דאס הייסט אויך א מין 'חובלים'. דאס איז אונזער זאך, און אט דאס פעלט ביי אונז. דער רבי האט דאך געזאגט^{מז}: "די וועלט קער זיך פארוואונדערן אויף דער אהבה וואס איז דא צווישן מיינע מענטשן!"^{מח}.

דער רבי איז א 'נועם העליון', וואס דארטן איז נאר דא אזא מין נעימות, אזא מין זיסקייט. דארף טאקע זיין אהבה, דארף טאקע זיין אז די וועלט זאל זיך פארוואונדערן אויף דער אהבה וואס איז דא דא, ווייל דאס נעמט זיך פון דעם נועם העליון.

^{מז} עיין חיי מוהר"ן אות רצ"ב: ענה ואמר העולם ראוי שיתמהו עצמן על האהבה שבינינו.

^{מח} עיין במכתבי ר' נתן בר"י מיום ג' פנחס תר"ם, מכתב פ"א: געוואלד, לאמיר נישט פארשלאפן אינזערע יארן! אין אויף וועקן פין איהם שלאף איז נאר דברי רבינו ז"ל ותלמידו הקדוש! רק "ולחם עצלות לא תאכל". אין מיר דארפן זיך כאטש שניצן איין רוגז אין (מיר) זעהן עכ"פ אז ביי אינו זאלן די חובלים נישט קאליע מאכן די נעימים, ועי"ז זוכין להולדה. ובפרט מיר זענען עטליכע מענטשן אין א"י, ורבינו ז"ל בודאי לא מסכים שיהיה בינינו ח"ו מחלוקת, כי רבינו ז"ל אמר שאם אתם תהיו שמחים היה טובה לכל העולם. ואם אנו היינו אוהבים זה לזה באמת - ג"כ היה טובה לכל העולם, כי כל העולם לא נברא כי אם לצוות לזה, וכפי הצדיק עם אנשיו - כן מתנהג לטובת העולם.

אויפגעדעקט דער העלמה

נעכטן האבן מיר געלערנט אין דער תורה פון "בראשית" ^{מט} אין וואס מיר האלטן, אז פריער זאגט דער רבי: "זוה בחינת ההעלמה" - העלמה, העלמה. און נאכדעם זאגט דער רבי: אז עס ווערט נתגלה דער 'פאר', דער צדיק, וואס ער איז דער 'ופי' און דער 'חן', ווערן דעמאלט געעפנט די אויגן פון דער וועלט.

האט מען דעמאלט גערעדט, איידער יוסף האט געזאגט די ווערטער: "אני יוסף", איז געווען אן איבערקערעניש, יעקב איז נישט געווען ביי זיך, די שבטים זענען געווען איבערראשט: "מה נאמר וכו' האלקים מצא את עון עבדיך", זיי האבן נישט גערוהט, 'וואס זאל מען טוהן?!' אבער ווי נאר ער האט געזאגט: "אני יוסף", איז געווארן נתגלה דער צדיק, איז שוין געווארן עפעס אנדערש.

ביז יעצט איז דאך אלץ געווארן 'העלמה', זיי האבן נישט געוואוסט ווער איז עס דער דאזיגער, עס האט זיך אזוינס איבערגעטוהן. אבער ווי נאר עס איז געווארן "אני יוסף", איז שוין געווארן אן ענין אחר לגמרי, איז שוין געווארן א נעימות.

(ר' נחמן בורשטיין: דער רבי רעדט דאך טאקע פון יוסף!) יוסף איז דאך דער נועם²¹.

^{מט} ליקוטי מוהר"ן סי' ס"ז, וזל"ש: זוה בחינת ההעלמה, שנתעלם היפי והפאר של כל העולם. כי יש צדיק, שהוא היפי והפאר והחן של כל העולם כלו, בבחינת (בראשית ל"ט): "ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה", בחינת (תהלים מ"ח): "יפה נוף משוש כל הארץ". כי זה הצדיק האמתי שהוא בחינת יוסף, הוא ההדור והיפי של כל העולם, וכשזה היפי והפאר נתגלה בעולם, דהינו כשזה הצדיק, שהוא היפי של כל העולם, נתפרסם ונתגדל בעולם, אזי נפתחין העינים של העולם. שכל מי שנכלל בזה החן האמת של זה הצדיק, שהוא החן והיפי של העולם, דהינו שמתקרב אליו ונכלל בו, נפתחין עיניו ויכול לראות, והעקר להסתכל על עצמו.

^י בראשית מה, ג.

^{יא} שם מד, טז.

^{יב} שם בליקוטי מוהר"ן תניינא סי' ע"א, וזל"ש: 'שפירה' זה בחינת יוסף, בחינת (בראשית ל"ט): "ויהי יוסף יפה תאר וכו', ויפה תאר זה בחינת יפה תאר, הנאמר בדוד. ודרשו רבותינו, זכרונם לברכה (סנהדרין צג:): 'איש תאר, שמראה פנים בהלכה', הינו בחינת מחין, בחינת נעם, שמנעימים בהלכה כפ"ל. עיין גם לעיל הערה מט'.

אויך יעקב אבינו איז שוין דעמאלט געווארן עפעס אנדערש, עס האט זיך אים אומגעקערט דער רוח הקודש, "וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם"²², עס איז שוין געווארן אַן אנדער זאך. וואס איז? ווייל עס איז נתגלה געווארן דער צדיק וואס זיין זאך איז נעימות, זיין זאך איז נאר נעימות.

מיר גלויבן דאך אז דעם רבי'נס זאך איז אַן ענין פון נעימות, נישט מיט קיין חובלים, נאר פול - 'מלא התחזקות'! אז מיר גייען אין דעם חדר, דארפן מיר וויסן אז דעם רבי'נס חדר איז א חדר פון נעימות.

"ער שיסט שוין פולווער!"...

דער רבי האט דאך געזאגט: "אז משיח וועט אפנעמען דער גארער וועלט, וועט ער נישט אויסשיסן קיין איין פולווער!"²³

דאס איז אויך די אייגענע, ער וועט גיין מיט א נעימות. דער רבי זאגט²⁴, ער וועט דעמאלט שפילן א ניגון גאר, א ניגון פון חסד, א ניגון פון ע"ב נימין, וואס מיט דעם ניגון וועט ער אפנעמען דער וועלט, מיט דעם וועט ער מקרב זיין די וועלט צום אויבערשטן!²⁵

פלעגן אונזערע לייט טאקע זאגן - טאמער איינער האט דארטן גערעדט מיט אַן אנדערן אביסל העכער: "אַה, דו שיסט שוין פולווער!". אז יענער האט נאר אביסל העכער גערעדט - דאס הייסט שוין 'געשאסן פולווער'.

²² בראשית מה, כז. וברש"י שם: שרתה עליו שכינה שפירשה ממנו.

²³ עיין ליקוטי הלכות הל' יו"ט ה"ה, אות ט': גְּאֻלָּה הָאֲחֵרוֹנָה הוּא בְּבַחֲיִנַת שְׁבֵת שְׁלוֹם. שְׁמִשִּׁיחַ יִכְבֹּשׁ הָעוֹלָם בְּלִי מִלְחָמָה כָּלָל, רַק עַל יְדֵי גִדְל הַדַּעַת שְׁיִגְלָה בְּעוֹלָם. גַּם מוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר בְּזֵה"ל: וְכוּלָם יִתְבַּטְּלוּ אֲצִלוּ בְּלִי רַעַשׁ וּמִלְחָמָה רַק מַחֲמַת הַחַן וְהַהֲשִׁתוּקָתָא אֵלָיו. גַּם עֵיין מִצְוֹת דּוּד עַל הַפְּסוּק (זכריה ד, ו): "לֹא בְּחֵיל וְלֹא בְּכֹחַ כִּי אִם בְּרוּחִי אֶמְרֵה' צְבָאוֹת". לֹא בַחֲיִל - ר"ל, מִמְּשַׁלְתּוֹ עַל הָעוֹלָם לֹא יִהְיֶה בַעֲבוּר חֵילוֹ הָרַב, וְלֹא בַכַּח זְרוּעוֹ יִכְבֹּשׁ בְּמִלְחָמָה, אֲבָל יִמְשׁוּל בָּם מִבְּלִי טוֹרַח מִלְחָמָה, כִּי אִם בְּרִצּוֹנִי, כִּי אֵתָן בְּלִבִּי הָעוֹלָם לִהְיוֹת נִכְנָעִים לוֹ וְסָרִים לְמִשְׁמַעְתּוֹ.

²⁴ עיין ליקוטי מוהר"ן תניינא סי' ח', אות א'.

²⁵ עיין חיי מוהר"ן ש"מ.

מיר דארפן אפנעמען דורכן 'נישט שיסן קיין פולווער'! - עס ליגט עפעס אזא מין סארט אמת ביים רבי'ן!

דער רבי האט דאך געזאגט: "מיט בייון פועל'ט מען נישט! אז מען פועל'ט אמאל יא מיט בייון, וואלט מען דאס מאל מיט גוטן גיכער גע'פועל'ט!"¹¹.

עס מאכט זיך אז א מענטש פועל'ט אמאל מיט בייון, מיינט ער אז מיט גוטנס וואלט ער נישט גע'פועל'ט - דאס מאל וואלסטו מיט גוטן גיכער גע'פועל'ט!

עס ליגט עפעס א מין אמת'ער וועג ביים רבי'ן. אז מען זאל צוגיין צום רבי'ן מיט א תמימות, איז עס א וועג פון נעימות, א וועג פון התחזקות איינער מיטן צווייטן, מען זעהט זיך איינער מיט דעם אנדערן ממש מיט א נעימות, מען קוקט זיך אָן מיט א סבר פנים¹².

ברוך השם, דער "ספר" (ליקוטי מוהר"ן) איז פול מיט נעימות און מיט התחזקות, מיר האבן די "מכתבים" (עלים לתרופה) וואס זענען פול מיט נעימות און התחזקות, און די "תפילות" (ליקוטי תפילות) - וואו מען דרייט זיך איז אלץ פול מיט נעימות.

אז דאס איז דעם רבי'נס זאך, מוז דאס אזוי זיין, עס קען שוין אנדערש נישט זיין! עס שטייט אין חיי מוהר"ן¹³, דער רבי האט געזאגט: איידער די זאך קומט - קען מען זיך באגיין (אָן דעם), אבער אז די זאך איז שוין דא - מוז מען שוין אנקומען צו דער

¹¹ עיין עלים לתרופה מכתב מיום ג' ב' דחנוכה תר"ד: על ידי כעס אין פועלים כלום רק מזיקים הרבה, רחמנא לצלן, כי רגזן לא עלתה בידו אלא רגזנותו, וכל מה שיכולים לפעל, פועלים בדברי נחת יותר ויותר. כי דברי חכמים בנחת נשמעים.

¹² עיין ליקוטי עצות מהדו"ב, אות ח': ומי שהולך בדרך זה, בודאי כל אחד מישראל חשוב ויקר בעיניו מאד, וכשפוגע אפלו בהפחות שב'ישראל, בודאי יש לו מה לדבר עמו ולקבל ממנו או להאיר בו, ואפלו כשפוגע עם העובדי כוכבים ומזלות יוכל לקבל ממנו, (כמבאר במאמר מי האיש החפץ חיים סימן לג), וכל זה זוכין על ידי דרכי התמימות דיקא.

¹³ אות רצ"ט: פעם אחת דבר עמי מענין שאי אפשר להיות איש כשר באמת כי אם כשמתקרבין להצדיק האמת שבדור. ענה ואמר קדם שנמצא הצדיק האמת בעולם יכולים להתקרב להשם יתברך מעצמו. אבל אחר שכבר נמצא הצדיק האמת בעולם אי אפשר להתקרב להשם יתברך באמת בשום אופן כי אם כשזוכין להתקרב אליו. (ואמר בזה הלשון, איי סע איז פאר האנין עפעס א זאך קען מען וכו') נישמער אז סע איז שוין פאר האנין קען מען אנדערש ניט זיין איין יהוד סידן מען איז זיך צו אים מקרב).

זאך. אז דאס איז א וועג וואס גייט נאר מיט נעימות, מוז מען שוין גיין נאר מיט דעם וועג, עס קען אנדערש נישט זיין, עס קען נישט זיין אנדערש!

אפילו ווען דער מענטש אליין רעדט צום אויבערשטן דיבורים, ער האט התבודדות, טאר ער נישט זיך אויסזידלען. אז ער זידלט זיך אויס, מוז ער אבער אויך ענדיגן מיט א נעימות. אז ער וועט אוועקגיין אזוי - "התבודדות שאינו כראוי מביא לידי כעס".^פ אז א מענטש זידלט זיך אויס, ער איז זיך מבזה פוין, און שוין, אויב דערנאך ענדיגט ער און ער בלייבט דערביי און ער איז זיך נישט מחזק, ער שטארקט זיך נישט, ווערט ער נאר אין כעס, לאזט ער אויס דערנאך דער כעס צו יענעם...^ס

אז ער האט זיך גוט אויסגעזידלט, ער זעהט אז ער איז צעקלאפט, ער האט נישט אין זיך קיין איין גאנצן איבר - אויב מיט דעם ענדיגט ער און מיט דעם איז ער געבליבן, איז דאס א "התבודדות שאינו כראוי". עס דארף זיך ענדיגן מיט א התחזקות, מיט א שמחה, איך האב נאך א האפענונג, און דאנקען דעם אויבערשטן וואס איך בין שייכות צו אזא גרויסן צדיק, צו אזא גרויסן בעל כח, און טאנצן מיט שמחה, מיט א נעימות.^פ

אין א הלכה זאגט רבי נתן^פ, (די אלע התחזקות) איז נישט עפעס וואס מען רעדט אים איין, נאר עס איז טאקע אזוי! נישט אז איך וויל אים איינרעדן אז ער האט נאך

^פ ספר המידות ערך 'כעס' אות ל"ה.

^ס עיין ליקוטי הלכות הל' ערלה ה"ד, אות ט"ז: על פן גם לבזות את עצמו ביותר עד שיוכל לפל על ידי זה חס ושלום, הוא בודאי אסור חמור, כי הוא אסור שפיכות דמים שאסור גם בעצמו, כמו שכתוב, שופך דם האדם וכו'. ואף את דמכם לנפשותיכם. ודרשו רבותינו זכרונם לברכה ומובא בפרוש רש"י, לרבות השופך דם עצמו.

^ס עיין כוכבי אור, חלק 'ששון ושמחה', תפילה ג': עזרני והושיעני מעתה אבי שבשמים להתבודד בשדה בכל לילה ולילה ולצעק לפניך מעמק הלב על כל אשר עובר עלי, ולפרש היטב את שיחתי לפניך על כל מיני מניעות המונעים אותי מלהיות כרצונה באמת. ובכל זאת אתחזק עצמי אחר-כך בשמחה עצומה ונשגבה כה ובצדיקיך האמתיים, בשמחה שאין לה קץ ותכלית עד שישא לבי את ידי ורגלי להמחאת כח ורקודים הרבה כרצונה הטוב.

^ס עיין משיבת נפש אות י"ח ע"פ ליקוטי הלכות הל' נט"י לסעודה ה"ו אות פ"ב. [עיין במצודות דוד וברד"ק עה"פ המבואר שם בפנים בליקו"ה "וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר" (ישעי' מ, ה)].

האפענונג אזוי ווי ביי א חולה וואס מען זעהט אז ער גייט שוין... נאר עס איז טאקע אזוי, דאס התחזקות איז געוואלדיג גרויס, דעם אויבערשטנ'ס רחמנות לאזט זיך נישט אויס, דער אמת איז טאקע אזוי, יעדער איינער האט האפענונג, ער איז נישט קיין פארפאלענער, האלט זיך!

איך וועל אויספירן מיט מיינע בעלי בתים

אזעלכע מקורבים איז געווען (ביי אונז); דער רבי אליין האט דאך געזאגט^{סד}: "צו מיר ווערן מקורב אזעלכע מענטשן וואס דער שאול תחתיות איז פאר זיי קארג!". און דער רבי האט געזאגט^{סה}: "וואו עפעס דעכטס איז מחוייב צו מיר מקורב ווערן!". און דער רבי האט געזאגט: "איך וועל אויספירן מיט מיינע בעלי בתים אזוי ווי איך פיר אויס מיט מיינע חסידים!".

'איך וועל אויספירן מיט מיינע בעלי בתים' - א בעל בית האט דאך אין זיך אן אנדער גאנג. אבער איך וועל מיט זיי אויספירן אזוי ווי איך פיר אויס מיט די חסידים. נאר וואס דען? יעדער איינער אין זיין ערך.

ר' שמואל טעפליקער האט געהייסן א בעל הבית, ער איז געווען א איד א צדיק, אבער אנטקעגן רבי שמואל אייזיק'ן און רבי נפתלי'ן האט ער געהייסן א בעל בית, ער איז געפארן מיטן רבי'ן די נסיעה^{סו} (לנאווריש).

האט דער רבי אמאל א זאג געגעבן אויף אים: "ער איז א 'נכנס ויצא בשלום'!". איז געבליבן רבי נתן שטיין (משתומם). האט דער רבי געזאגט: "איך מיינ אין זיין מדרגה - אין זיין ערך!"^{סז}.

^{סד} חיי מוהר"ן אות ש"י.

^{סה} שם רפ"ו.

^{סו} עיין בחיי מוהר"ן מסי' קנ"א והלאה.

^{סז} עיין ליקוטי מוהר"ן סי' ל"א, אות ט', וזל"ש בא"ד: וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִיגָה י"ד): 'אַרְבָּעָה שְׁנֵיכֶסוּ לַפְּרִדָּס, רַבִּי עֲקִיבָא נִכְנָס בְּשָׁלוֹם וַיֵּצֵא בְּשָׁלוֹם, בֶּן עֲזַאי הָצִיץ וְנִפְגַּע, בֶּן זֹמְאָה הָצִיץ וְנָמַת, אַחֵר קָצַץ בְּנִטְיֵעוֹת'.

מיט דעם גאנג וואס דער רבי גייט, וואס דער אמת איז אזוי, א גאנג פון נעימות און פון התחזקות, וועט דער רבי דורך דעם מיט יעדן איינעם אויספירן וועדליג זיין ערך!

למשל, ר' שמואל טעפליקער קען דאך נישט גיין מיט רבי שמואל אייזיק'ס גאנג, ער איז דאך פארט נישט געווען "רבי שמואל אייזיק", אבער ער איז פארט געווען "ר' שמואל"! אז דער רבי האט אים מיטגענומען אויף די נסיעות - איז ער דאך 'געווען'! אבער ער איז פארט געווען א בעל בית, א גרויסער עושר געווען, ער איז טאקע נישט געווען רבי שמואל אייזיק, אבער דער רבי וועט מיט אים אויספירן אזוי ווי ער פירט אויס מיט די חסידים. פארוואס? דאס נעימות האט פאר יעדן איינעם א גאנג.

איך האב געוואוינט אין טעפליק פיר יאר, איך האב געקענט זיינע אייניקלעך - זיין זונ'ס קינדער, זיי זענען געווען דורות ברסלב'ער חסידים, עס האט זיך געצויגן.

(ר' נחמן: מען הערט נישט קיין גרויסקייטן פון ר' שמואל טעפליקער!) איך האב יא געהערט, איך האב געהערט אויף אים גרויסקייטן, ממש גרויסקייטן אין קדושה, מיט זאכענישן, איך קען דאך נישט רעדן אזעלכע פרטיות'דיגע זאכן. אבער ער איז געווען א בעל בית.

ער איז געווען א בעל בית! אנטקעגן דעם רבי'נס תלמידים - רבי אהרן דער רב, צו רבי שמואל אייזיק, צו רבי יודל, צו רבי נתן און רבי נפתלי, איז ער נישט געווען, אבער ער איז געווען! דער רבי האט דאך געזאגט: "א נכנס ויצא" - דאס איז דאך נישט קיין קלייניקייט, א געוואלד!

פלעגן אונזערע לייט זאגן אזוי: א פרדס איז דאך א גן עדן וואס "עין לא ראתה" - עס איז אן א סוף. איז ביי יעדן איינעם איז דאס לויט וויפיל ער גייט אריין. איינער

וְאֵלֹ הָאֲרָבָע בְּחִינֹת הֵם בְּחִינֹת צְדִיק וְרָשָׁע עוֹבֵד אֱלֹקִים וְלֹא עֹבֵדוֹ, הָאֲמֹרִים בְּפֶסוּק (מִלְאֲכֵי ג'): "וְשִׁבְתֶּם וְרֵאתֶם בֵּין צְדִיק וְכוּ' וְאֵלֹ הָאֲרָבָע בְּחִינֹת הֵם נִמְצְאִים בְּכֹל בְּנֵי אָדָם הָרוֹצִים לִכְנֹס לַעֲבוֹדָת ה', וְלִהְיוֹת לְהַצְדִּיק וְהָרַב שְׂבִדוֹר. כִּי יֵשׁ מִי שֶׁהוּא נִכְנָס וְנִתְקָרֵב לְהַצְדִּיק, וְהוּא מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ דָרָה יִשְׁרָה לַעֲבוֹדָת ה' לְפִי מִדְרָגְתּוֹ וְעָרְכּוֹ. וְהוּא בְּחִינֹת צְדִיק, בְּחִינֹת רַבִּי עֲקִיבָא שְׁנִכְנָס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם

גייט אריין אין דעם פרדס און ער גייט ארויס לפי ערכו, אבער דער אנדערער גייט אריין מערער - און גייט ארויס (מערער). ביי יעדן איינעם איז דאס לויט וויפיל ער גייט אריין.

מען קען אים נישט צוגלייכן צו וויפיל רבי שמואל אייזיק איז אריין אין דעם פרדס, אבער וויפיל ער גייט אריין - אט אזוי גייט ער ארויס, איז ער א 'נכנס ויצא בשלום'.

"רבי עקיבא נכנס ויצא בשלום". רבי עקיבא איז טאקע געגאנגען אין פרדס - ווייט. רבי עקיבא איז געגאנגען און געגאנגען - און ארויס. אבער יעדער איינער מוז דאך עפעס אריינגיין אין פרדס. דער 'נכנס ויצא' בכח פון דעם רבי'ן איז אפילו ביי א קליין מענטשעלע לויט וויפיל ער גייט אריין. ער גייט אריין - ער האט זיך דארטן זיינע שיעורים קבועים, ער רעדט צום אויבערשטן דיבורים, מיט זיינע וועגן - איז ער ממש אין זיין ערך 'א נכנס ויצא בשלום'.

עס איז א געוואלדיגע זאך. אויך פארוואס? ווייל דער רבי נעמט אים מיט א נעימות, ער איז אים מקרב מיט א נעימות, ער שטארקט אים, ער קוויקט אים, ער ווערט אביסעלע פרייליך, קען ער טאקע תשובה טוהן אויך.

"כִּי יִרְבֶּה לְסֻלֹּחַ"

דער רבי זאגט אין ספר המידות^{סח}: "יֵשׁ לְהִקָּל אֶפֶן תִּתְּשׁוּבָה עַל הַחַטָּאִים". נישט ווייל מען וויל אים איינרעדן, נאר דער צדיק האט א כח טאקע אז דאס וואס ער זאגט און וואס ער רעדט זאל טאקע האבן דעם כח אים צו ברענגען צו תשובה. אין א הלכה ברענגט רבי נתן^{סח}: "וְאֵל אֱלֹקֵינוּ כִּי יִרְבֶּה לְסֻלֹּחַ". דער מדרש ברענגט א מחלוקת; טייל זאגן - דאס מיינט מען דעם 'עשירית האיפה'. ווייל דער

^{סח} ערך 'תשובה' אות י"ט.

^{סט} עיין ליקוטי הלכות הל' מנחה ה"ז, אות מ"ב, וז"ל: "ש: ועין מה שאיתא שם במדרש ויקרא הנזכר לעיל (פרשה ה) שאמר רב זעירא על פסוק (ישעי' נה, ז) וְאֵל אֱלֹקֵינוּ כִּי יִרְבֶּה לְסֻלֹּחַ, אף הקדוש ברוך הוא ותר לנו סליחה אחת משלנו, ואיזו זו עשירית האיפה. והפירוש אינו מובן לכאורה. אף הכונה

אויבערשטער האט געוויזן (אלע קרבנות) פאר אברהם אבינו - און די עשירית האיפה האט ער אים נישט געוויזן, (ער האט אים נאר געוויזן דער) 'עגלה משולשת ותור וגזל', אבער די 'עשירית האיפה' שטייט נישט.

דאס איז די 'התחזקות'. ווייל די עשירית האיפה איז דאך פון דעם גרעסטן ארעמאן וואס האט נישט קיין 'תור וגזל' - ער ברענגט אן עשירית האיפה. איז דאס האט ער אים נישט געוויזן. "ואל אלקיננו כי ירבה לסלוח".

דער כח פון דעם צדיק איז אזוי גרויס טאקע - "כי ירבה לסלוח"! אפילו ער פארמאגט נאר אביסעלע מעל, אפילו ער האט אויך נישט קיין 'תור וגזל'.

(ר' נחמן: די לעצטע ווערטער פון ר' נתן'ען איז דאך געווען "חנן המרבה לסלוח"!)" "חנן המרבה לסלוח!" - יא יא."

היא שזה החסד שסולח על ידי עשירית האיפה, הוא יתברך מותר משלו, כי לא גלה זאת לאברהם אבינו שירבה לרחם ולסלח כל כך. כי לא גלה רק החסד והרחמים שמרחם על ידי בחינת שארי הקרבנות הגדולים שמרמזים בעגלה משלשת ותור וגזל, שהם בחינת פרים וכו' כמבאר במדרש. אבל סוד רבוי הסליחה של בחינת עשירית האיפה, זה לא גלה אפלו לאברהם אבינו, ואפלו למאן דאמר שגלה לו, היה רק ברמז. רק הוא יתברך מותר סליחה אחת משלו בחינת ואל אלקיננו כי ירבה לסלוח. וזה הדבר אי אפשר לגלות בפרוש עד היכן רחמיו ורבוי סליחתו מגיע, רק כל אחד צריך להבין מעצמו שיחוס על עצמו תמיד ואל יתיאש עצמו מן הרחמים. שכל זה סוד קרבן מנחה עשירית האיפה שזהו בחינת מנחת שעורים וכו' כנזכר לעיל, וכו' עיין עוד שם.

"ול"ש אות מ': אף על פי שאין החוטא יכול להביא פר ואיל וכבש, ואפלו עופות תורים ובני יונה אין ידו משגת להביאם, אף על פי כן מצא לו ה' יתברך תקנה ברחמיו המרבים, שיביא על כל פנים עשירית האיפה קמח. ובזה גלה לנו ורמז לנו שרחמיו לא כלים לעולם. שאפלו אם אין האדם יכול לשוב בתשובה כראוי לפי מעשיו כמו בעלי תשובה הקדמונים שהיו מתענים ומסגפים עצמן הרבה מאד כידוע. אף על פי כן חלילה חלילה למנע חס ושלום מחמת זה מתשובה. כי גם נקדה טובה אחת של בחינת תשובה יקר מאד בעיני ה' יתברך!

ע"י עיין במכתב ההסתלקות, ובימי התלאות: ובשבוע שאחר זה נפטר ויצאה נשמתו באלה התבות "חנן המרבה לסלוח" ביום העשירי לחדש טבת. ומוסיף שם בימי התלאות: והמוכן מכל זה כי נמצא בו מצד נשמתו גם כל הסליחה והכפרה של יום העשירי מעשרת ימי תשובה הוא יום-כפור, כי הרבה הרבה בעלי-תשובה שבדאי נתכפר להם עוונותיהם, חזרו בתשובה על-ידי דבוריו וספריו הקדושים שהשאיר אחריו. ולולא דמסתפינא הייתי אומר שזהו גם ששמו הקדוש "נתן" גימטריא

(ר' חיים שלמה: דער רבי האט געזאגט: מען וועט נישט צונעמען זיינע לייט פון דער וועלט ביז זיי ענדיגן זייער זאך!) "דער אויבערשטער וועט דאס מיר נישט טוהן - צונעמען א מענטש פון מיינע מענטשן אינמיטן!" - אין חיי מוהר"ן שטייט דאס לשון^{עב}. דאס הייסט, אָן תשובה.

דער עיקר איז נאר, דער אויבערשטער זאל העלפן מען זאל זיך האלטן ביים רבי'ן, מען זאל רעדן צום אויבערשטן דיבורים.

"ועכשיו" - די רגע!

נאך א זאך וואס דאס איז א געוואלדיגער יסוד פון דעם רבי'נס זאך וואס מיר רעדן דא: מען זאל זיך ליב האבן איינער דעם אנדערן, האבן אהבה איינער צום אנדערן, דאס איז א נפש אחת, איינער העלפט דעם אנדערן, אפילו יענער איז אין אמעריקע - איך בין דא און יענער איז דארטן. אז מען האט עפעס א אהבה, א קשר, העלפט איינער דעם אנדערן, ווייל זיי האבן אלע א התקשרות צום רבי'ן!

(ר' נחמן מזכיר מכתב מר' נתן ב"ר יהודה: אזוי האב איך געהערט פון רבי נתן'ען: "ועכשיו" - און היינט איז די התחלה פון רבי'ן! מען קען נישט טוהן קיין שום התחלה אין עבודת השם נאר דורכ'ן רבי'ן! און ווער עס וועט מער מתמיד זיין אין דעם רבי'נס ספרים, וועט אוודאי זיין א 'נכנס בשלום ויצא בשלום'!) ^{עב}יא יא!

מִכּוֹן מִמֶּשׁ מִסְפֵּר מִנֵּין הַתְּבוּת "חֲנוּן הַמֶּרְבֶּה לְסִלּוֹחַ", וְזֶה אֲשֶׁר גַּם אֲדַמוֹ"ר הַנּוֹמַח מוֹהֵר"ן זְכוֹרוֹנוֹ- לְבָרְכָה סִמָּךְ יְדוֹ עָלָיו וְאָמַר עָלָיו שֶׁהוּא יוֹדֵעַ מִמֶּנּוּ יוֹתֵר מִכָּלֶם, וּמַחֲמַת בֶּן זָכָה לְחַבֵּר סִפְרֵי "לְקוּטֵי הַלְכוֹת" הַקְּדוּשִׁים, וְסִפֵּר "לְקוּטֵי תַּפְלוֹת", הַמְעוֹרְרִים וּמְחַזְקִים כָּל אִישׁ מִגְּדוֹל וְעַד קָטָן לְהַנְטוֹתוֹ לְטוֹב, לְשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלָמָה.

^{עב} עיין שם אות ש"ב: שְׁמַעְתִּי בְּשִׁמוֹ שֶׁאָמַר שְׁכַל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי בּוֹדָאֵי יִזְכָּה בְּסוֹף לְבוֹא בְּזֶה הָעוֹלָם לְמַה שְׁצִרְיָה. וְאָמַר שֶׁאִין הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לִּי זֹאת חֵס וְשְׁלוֹם בְּשׁוּם פֶּעַם לְקַח מִמֶּנִּי אִיזָה אִישׁ מֵאַנְשֵׁי בְּאַמְצֵעַ. כְּלוּמַר רַק כָּל אֶחָד יֵאָרֶיךָ יָמִים וְשָׁנִים, וְיַחֲיָה בּוֹדָאֵי וְיִתְיַגַּע וְיַחֲתֹר חֲתִירָה אַחֵר חֲתִירָה, עַד אֲשֶׁר יִזְכָּה לְבוֹא לְעֵנִינוּ וּלְמַדְרַגְתּוֹ הַקְּדוּשָׁה שֶׁהוּא צָרִיךְ לְבוֹא בְּזֶה הָעוֹלָם אֲשֶׁר בְּשִׁבִּיל זֶה נִבְרָא.

^{עב} מכתב מיום ב' תשא, מכתב י"ג, וזל"ש: ואני אשלח לכם בעצמכם משלוח מנות דיבור אחד

אונזערע לייט פלעגן זאגן אזוי: דער רבי רעדט דאך פון "היום אם בקולו תשמעו"^ע. אין דעם "היום" איז דאך דא א גרויסער טאג. אבער "עכשיו" איז - 'די' רגע! 'עכשיו' איז נאך מער פון 'היינט' - 'עכשיו' איז די רגע! איצטער!

אין ליקוטי מוהר"ן שטייט (תורה ע"ד): "כִּי פִתְחָלָה הָיוּ כָּל הַתְּחִלּוֹת מִפֶּסֶח, וְעַל כֵּן כָּל הַמִּצְוֹת הֵם זִכָּר לִיצִיאַת מִצְרָיִם. וְעַכְשָׁיו - וְלֹא סִיִּים". פלעגן אונזערע לייט מדייק זיין דא תמיד דעם חילוק פון "עכשיו" ביז "היום" - "עכשיו" איז יעדע רגע!

(ר' נחמן: אונזערע לייט פלעגן מקשר זיין די דריי "ועכשיו"ס: "ועכשיו יש נחל נובע"^ע, און דער "ועכשיו" פון תורה ע"ד, און דער "ועכשיו קרבנו המקום לעבודתו"^ע)

דער רבי האט דאך געזאגט: "ווען מען דערמאנט זיך אין מיר איז מען 'בקטן שנוולד'!".

וואס הייסט 'מען דערמאנט זיך אין רבי'ן? אז איך דערמאן זיך אין דער רחמנות פון דעם רבי'ן, און פון די אהבה וואס דער רבי האט צו יעדן איינעם, דעמאלט איז מען ממש אזוי ווי א ניי געבוירענער מענטש! א ניי געבוירענער! כקטן שנוולד!

ששמעתי מאדמו"ר רבי נתן זצוק"ל מענין פורים שאמר רבינו ז"ל: "מתחילה היו כל התחלות מפסח ועכשיו וכו' ולא סיים". וששמעתי ממנו ז"ל שאמר, ועכשיו יש רבינו ז"ל שכל התחלות מאתו שא"א להתחיל ליכנס בעבודת השי"ת כי אם ע"י ספרי רבינו ז"ל, וכל מי שיתמיד יותר בהם בודאי יכנס בשלום ויצא בשלום!

עד ליקוטי מוהר"ן סי' רע"ב.

^ע חיי מוהר"ן אות קפ"ט.

ע"י עיין נחת השולחן סי' תנ"ג: "מתחילה עובדי ע"ז היו אבותינו ועכשיו קרבנו המקום לעבודתו" ... רק שגם זאת צריך לידע שעכשיו קרבנו המקום לעבודתו. וידוע שמילת "ועכשיו" מגבלת את הזמן ביותר, היינו ועכשיו דייקא בזה היום והשעה והרגע שאנו מדברין ועוסקין בו. כי צריכין להאמין שבילילה הזאת ובפרט בשעה זו שישראל יושבין על הסדר ועוסקין בסיפור יציאת מצרים ולקיים המצות שבזאת הלילה נמשך אז מלמעלה הארה גדולה כזאת על כל אחד מישראל עד שכל אחד יכול להתקרב לעבודת השי"ת בהתקרבות אמיתי אפילו אם עבר עליו מה שעבר.

על הטוב יזכרו ידידינו היקרים

שנדבדו למען הוצאת הקונטרס, הלא הם

המחותנים

מו"ה מאיר

קליין הי"ו - קרית יואל

לרגל נישואי בתו

מו"ה זלמן לייב

ראזענבערגער הי"ו - מאנסי

לרגל נישואי בנו החה"ח אברהם
יהושע העשיל נ"ו

למזל טוב

מו"ה שמשון צבי

בלומענבערג הי"ו

וויליאמסבורג

לרגל הולדת בנו למזל טוב

מו"ה שימחה

פערלשטיין הי"ו

מאנסי

לרגל הולדת בנו למזל טוב

בקשו רחמים מרובים עבור האברך

אלטר נפתלי בן ציון

בן מינדל לרפו"ש

מו"ה בעריש קויזמאן הי"ו

וויליאמסבורג

לרגל אירוסיו בנו החה"ח יואל שמעון נ"ו

עב"ג מו"ה אפרים אליעזר במוה"ר

ר' יצחק פריעדמאן הי"ו למזל טוב

מו"ה יצחק דוב ניימאן הי"ו

וויליאמסבורג

לרגל הולדת בנו למזל טוב

מו"ה נתן ראבערפעלד הי"ו

מאנסי

לרגל הולדת נכדתו אצל בנו ר' מרדכי הי"ו

מירושלים עיה"ק למזל טוב

זיכרון בהיכל ה'

מרת רוחמה שירה ע"ה בת ר' יצחק הי"ו

נלב"ע י"ב שבט תשע"ט

מו"ה יעקב ב"ר שמואל הכהן ע"ה

נלב"ע י"ג אייר תשפ"א

מו"ה יצחק יעקב ב"ר מרדכי הלוי ע"ה

נלב"ע י"ד ניסן תשפ"ג

מרת פייגא רבקה בת ר' חיים צבי ע"ה

נלב"ע ז' מנחם אב תשפ"ב

תהא נשמתם צרורה בצרור החיים